

Śiva-Tattva

Het Principe Shiva

Śiva-Tattva

Het Principe Shiva

Vertellingen uit de Puraṇa's

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

Jaya Radhe

ŚIVA-TATTVA - HET PRINCIPE SHIVA

Oorspronkelijke titel: Siva-Tattva – The Principle Of Shiva
Auteur: Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja, 1921
2005 Gaudiya Vedanta Publications – Delhi, India

Nederlandse titel: Siva-Tattva – Het Principe Shiva
Nederlandse vertaling: 2017 Indira dasi
Schilderijen van Syamarani dasi, foto's en citaten uit Srimad-Bhagavatam en Caitanya Caraitamra door Sri Srimad Bhaktivedanta Svami Maharaja zijn courtesy van © Bhaktivedanta Book Trust International, Inc., www.Krishna.com.
Gebruikt met toestemming.
Kunstwerk Shiva in de sneeuw: Pixabay.com
Foto Siva Nataraja omslag: © Indira dasi
Vector art: Vecteezy.com; Freevectors.com
Pro Deo Uitgever Jaya Radhe: <https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>
Email: banyantree@duck.com

Drukwerk: www.pumbo.nl
Papier: HVO biotop
Paperback: www.boekenbestellen.nl/boek/sivatattva

Alle Nederlandse titels van deze auteur op één pagina:
www.boekenbestellen.nl – Zoekterm: BV Narayana Maharaja

Kosteloos Nederlandse titels in eBookformaten: jayaradhe.nl/boeken.html;
purebhakti.com/resources/ebooks-magazines/bhakti-books/dutch

Nederlandse vertalingen van de literaire nalatenschap van Sri Srimad Bhaktivedanta Narayana Gosvami Maharaja worden als Nederlands cultureel erfgoed geconserveerd door de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en het World Book Archive in Vrindavan.

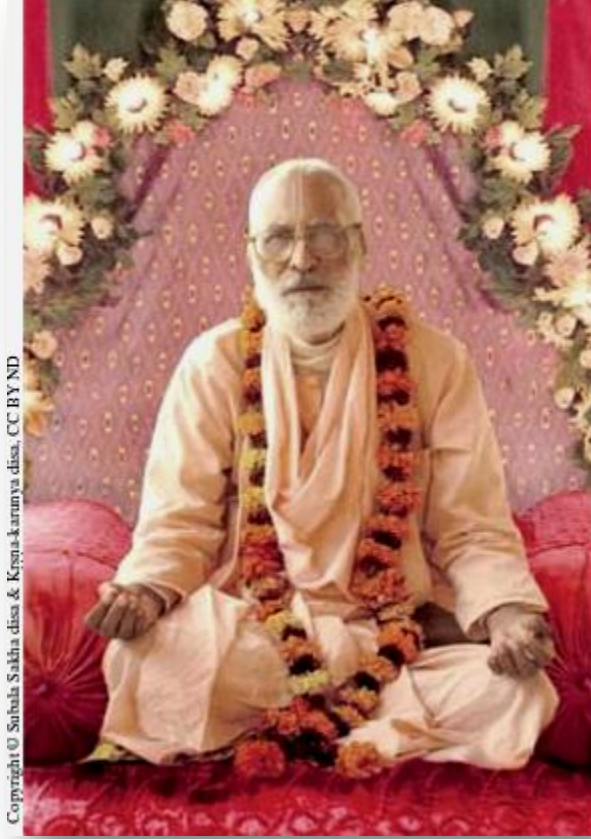
Gaudiya Vedanta Filosofie; Caitanya; Vaisnavisme
NUR: 718 Oosterse religies

COPYRIGHT 2017 © I.H.M. GOESEN – ENKELE RECHTEN VOORBEHOUDEN

BEHALVE WAAR ANDERS VERMELD VALT ALLEEN DE TEKST (NIET OPMAAK, FOTO'S EN KUNST) IN DIT BOEK ONDER CREATIVE COMMONS NAAMSVERMELDING-GEENAFGELEIDWERKEN 4.0 INTERNATIONALE PUBLIEKE LICENTIE

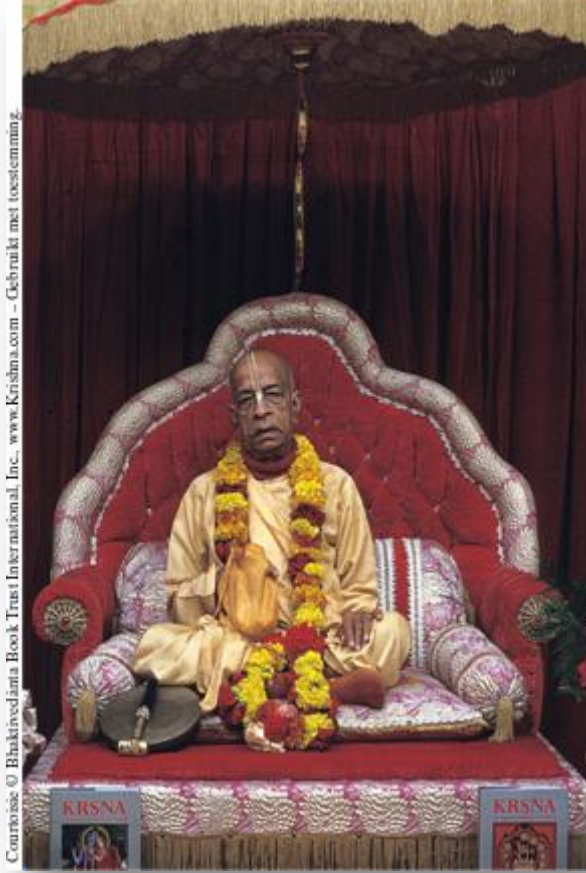
Overzicht licentie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode.nl>

nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

A.C. BHAKTIVEDĀNTA SVĀMĪ MAHĀRĀJA

nitya-līlā-praviṣṭa om viṣṇupāda

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTI PRAJÑĀNA KEŚAVA GOSVĀMĪ MAHĀRĀJA

Inhoud

<i>Over de auteur</i> _____	<i>i</i>
<i>Voorwoord</i> _____	<i>iii</i>
<i>Hoofdstuk 1 - Sri Shiva's grootste gunst</i> _____	<i>1</i>
Bedriegers bedrogen _____	4
Het principe Śiva _____	11
Het schenken van perfecte liefde _____	13
<i>Hoofdstuk 2 - De post en de persoon</i> _____	<i>23</i>
De plicht van vernietiging _____	26
De persoonlijke metgezel _____	32
<i>Hoofdstuk 3 - Drie overwegingen</i> _____	<i>39</i>
Gevestigde waarheid _____	40
Dienst in het majesteitelijk spel _____	44
Dienst in het menselijke spel _____	53
<i>Hoofdstuk 4 - Poortwachter van het Liefdesoord</i> _____	<i>69</i>

Over de auteur

UIT MEDEDOGEN VOOR ALLE ZIELEN verscheen Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja in 1921 in de provincie Bihar nabij de heilige Gaṅga Rivier. Eerst onderwees hij de *vaiṣṇava* filosofie op diverse plaatsen in India en daarna, van 1996 tot 2010, heeft hij op grote schaal de wereld rondgereisd. Zijn lezingen hebben het hart van talloze toehoorders gevoed en voeden nog steeds hun levenskracht met een gestage stroom inspiratie.

Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja heeft de integriteit van India's grootste literaire erfenis intact gehouden. Als een erudiet geleerde heeft hij van de klassieke vedische geschriften, die oorspronkelijk in het Sanskriet en Bengali

zijn gecomponeerd, meer dan dertig vertalingen en commentaren in Hindi geschreven. Onder zijn geestelijke leiding vertalen zijn volgelingen zijn werk in het Engels en in andere talen.

Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja wordt internationaal erkend door seculiere en religieuze leiders en heeft de "World Peace Flame" toegekend gekregen voor zijn onbaatzuchtige dienst aan de mensheid en voor zijn bijdrage aan de bevordering van Godsbewustzijn. Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja was ook een vooraanstaand autoriteit op het gebied van de restauratie van het monumentale culturele erfgoed van India. Zijn diepgaande en grondelozeegenheid maakte hem geliefd bij zijn vele vrienden en leerlingen, wier leven werd getransformeerd door zijn 'hartgrondige zegeningen'.

Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja maakt ons in zijn werk deelgenoot van de praktische wijsheid, die hij heeft vergaard in een levenslange toewijding aan zijn geliefde geestelijk leermeesters, Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī Mahārāja (*dīkṣa-guru*) en Śrīla Bhaktivedānta Svami Prabhupāda (*śikṣā-guru*). Zijn zachtmoedige aard en zijn exemplarische levenswijze werpen een licht op het pad van het spirituele streven.

Over Śiva zei hij, "Śrī Śiva is van nature buitengewoon zachtaardig en is het woonoord van liefde."

Voorwoord

SRĪ ŚIVA IS GEMANIFESTEERD UIT HET eigen, goddelijke verlangen van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Een begrip van *śiva-tattva* (het principe Śiva) is daarom essentieel om de diepere betekenis achter het menselijk leven en zijn betrekkingen te realiseren. Śrī Śiva is een persoonlijkheid met veel gedaanten en namen, zoals Śaṅkara, Śambhu en Maheśa. Hij bevindt zich eeuwigdurend in zijn oorspronkelijke gedaante als Gopīśvara en in die vorm bewaakt hij de poort naar datgene, dat het belangrijkste is – ons transcendentale leven. Door zijn eigen onzelfzuchtige toewijding leidt dit zachtaardige en mysterieuze wezen degenen, die het pad naar de Absolute Waarheid

gaan, waarbij hij hen verzekert van een veilige passage door alle stadia van toewijding heen.

In dit boek *Śiva-tattva* verheldert Śrīla Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja op briljante wijze de heilige drie-eenheid uit het hindoeïsme: Brahmā, Viṣṇu en Śiva. Bekrachtigd door zijn geestelijk leermeesters in de disciplinair geestelijke opvolging van de traditie van Gauḍīya Vaiṣṇava's onthult hij de gevestigde waarheid (*tattva*) van de oorspronkelijke positie van Śrī Śiva en geeft ons een inzicht in zijn beminnelijke en toegenegen natuur.

De vele intrigerende, historische vertellingen in dit boek, die allemaal afkomstig zijn uit gezaghebbende vedische literatuur, worden verweven met een overtuigende filosofie. Op deze wijze openbaart *Śiva-tattva* de schitterende harmonie in de schijnbaar tegenstrijdige kwaliteiten van Śrī Śiva. Hij is de vernietiger en tegelijkertijd het ingrediënt van de oorzaak van de schepping. Hij is de heersende godheid voor de geaardheid onwetendheid en tegelijkertijd het reservoir van absolute kennis. Hij is een slimme bedrieger en op hetzelfde moment geeft hij genade. Hij trekt op met geesten, kabouters en heksen en op hetzelfde moment houdt hij gezelschap met de meest verheven *devatas* en heiligen en zelfs met God Zelf.

Het diepzinnige onderwerp van *śiva-tattva* is zo omvangrijk, dat dit werk hele hoofdstukken over alle heilzame wonderen en manifestaties van Śrī Śiva had kun-

nen bevatten. De bedoeling van deze uitgave echter is de lezer te inspireren met de essentie en om belangstelling te wekken voor de evolutie van het bewustzijn.

Śiva-Tattva opent met de geschiedenis van een bijzondere missie, die oorspronkelijk werd verteld in het epos, *Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta* van Śrīla Sanātana Gosvāmī. Het streven van die missie was *prema-bhakti*, het hoogste bereik van alle vormen van *yoga*, in de wereld te vestigen. In een conversatie van hart tot hart met de heilige, Nārada Munī, brengt Śrī Śiva de kwalificaties van een ware *vaiṣṇava*, of toegewijde van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, aan het licht. Om de plaats van handeling voor zijn goddelijke conversatie neer te zetten schrijft Śrīla Sanātana Gosvami,

Śrī Śiva was in zijn eigen woonoord juist zijn verering van Śrī Saṅkarṣaṇa aan het afronden en terwijl hij was verzonken in extatische liefde, begon hij te dansen en *kīrtana* uit te voeren. Zijn volgelingen met Śrī Nandiśvara aan het hoofd brachten al hun lof naar hem uit door te zingen, muziekinstrumenten te bespelen en te roepen, "Jaya! Jaya! Alle eer aan u! Alle glorie aan u!" Pārvatīdevī speelde met haar lotushanden een betoverend ritme met *karatālas* (handcimbalen) en Śrī Śiva prees haar daarvoor. De heilige Nārada, die dit allemaal van een afstand aanschouwde, bracht opgetogen zijn eerbetuigingen en begon op zijn *vina* te spelen. Telkens zei hij, "Je bent de grootste ontvanger van de genade van Śrī Kṛ-

ṣṇa". Hij herhaalde de woorden van Śrī Brahmā en begon Śiva op een melodieuze toon te prijzen. Toen Śrī Nārada Śrī Rudra (Śrī Śiva) benaderde om het stof van zijn voeten te nemen, trok Śiva, die bedwelmd was in de nectarstroom van *kṛṣṇa-prema* en die zeer geliefd is bij de *vaiṣṇavas*, de heilige naar zich toe, omhelsde hem en zei vol eerbied, "Oh, zoon van Brahmā! Wat zeg je daar?!" (*Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta*, Hoofdstuk Drie, vers 1-5).

De faam van Śrī Śiva als de grootste toegewijde van Śrī Kṛṣṇa werd voor het eerst aan de engelsprekende wereld gepresenteerd door Zijn Goddelijke Genade Śrīla A.C. Bhaktivedānta Svami Prabhupāda. De grote wereldleraar van het *gauḍīya vaiṣṇavisme*, Śrīla Prabhupāda, heeft de inspiratie gegeven voor een internationale beweging. Hij heeft de wereld een ware schatkist geschonken met zijn Engelse vertalingen van de vedische literatuur. We hebben ons voortdurend op deze schatkist verlaten om deze uitgave te verrijken met voetnoten en toevoegingen. Op verzoek van Śrīla Prabhupāda is Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja nu aan het reizen, hij onderwijst het publiek wereldwijd en voedt het spirituele leven van duizenden mensen.

Śiva-Tattva is een verzameling van vier getranscribeerde lezingen van Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja, die – hoewel niet gesproken in een aaneengesloten reeks – de lezer meeneemt op een wonderbaarlijke reis. De hoofd-

stukken één en twee werden gesproken tijdens zijn wereldtournee in Holland in de ochtend en avond van 3 juli 1997. Hoofdstuk drie is afkomstig uit de Engelse vertaling van zijn lezing in Hindi gegeven in Mathurā in India op de avond van *Śiva-ratri* op 5 maart 2000. En het vierde hoofdstuk, dat hij heeft besproken in een lezing op 10 oktober 2001, neemt hij ons tenslotte mee op een pelgrimstocht naar een tempel in de antieke stad Jagannātha Purī, waar Śrī Śiva woont als Lokanātha Mahādeva.

De kronieken en persoonlijkheden, die in dit boek worden behandeld, behoren niet tot de gebieden van religie en mythologie, maar omvatten de universele waarheid. Het gebruik van Sanskriet, de taal waarin de vedische wetenschap oorspronkelijk in de orale traditie werd doorverteld, is tot een minimum gehouden om het lezen te vergemakkelijken. Het woord *bhakti*, dat af en toe wordt gebruikt en dat toewijding of devotie betekent, wordt helder in de tekst uitgelegd. In het voetspoor van onze spirituele voorgangers gebruiken we standaard diacritische tekens om de uitspraak van Sanskriete namen en woorden aan te geven. Spreek *ā* uit als **aa** zoals in vader, *ī* als **ie** in mier, *ū* als **oe** in voet, *r* als **ri** in rits, *m* en *ṅ* als **ng** in hing, *ś* en *ṣ* als **sj** in sjamaan en *c* als **tsj** in tsja.

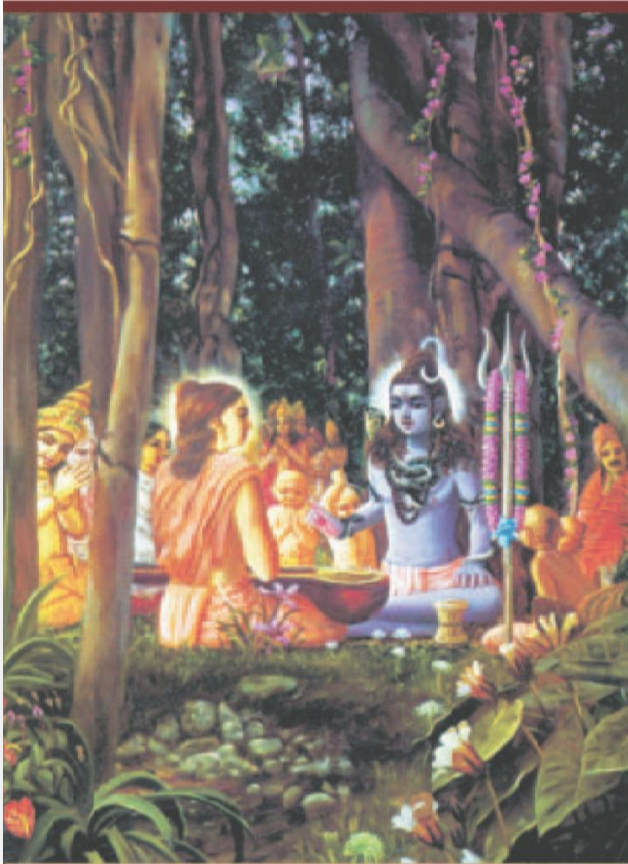
We vragen de genade van Śrī Hari, Guru en Vaiṣṇava en presenteren op bescheiden wijze Śrīla Nārāyaṇa Ma-

hārāja's loftuigingen van de meest onconventionele, transcendente persoonlijkheid, Śrī Śiva. We vragen de lezer tevens om vergeving voor mogelijke vergissingen en tekortkomingen in onze afwerking van zijn offer aan Śrī Śiva op de heilzame dag van *Śiva-ratri* in maart 2005.

De Redacteuren

Medewerkers aan de Engelse uitgave van Śiva-tattva

Velen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit boekje in de functie van redacteur, redactioneel adviseur, ontwerper, kunstenaar, typist, transcribent, proeflezer en technisch assistent. Dit zijn in alfabetische volgorde: Acyuta Kṛṣṇa dāsa, Ānītā dāsī, Śrīpād Aranya Mahārāja, Bhādra dāsī, Brajanātha dāsa, Bukulā dāsī, Candraya dāsa, Daniṣṭha dāsī, Govinda Mohinī dāsī, Jaya Śrī dāsī, Kṛṣṇa-vallabha dāsī, Kumudhinī dāsī, Kundalatā dāsa, Līlāvati dāsī, Śrīpād Mādava Mahārāja, Māheśvara dāsa, Mañjari dāsī, Minu Gulati, Prahlādanānda dāsī, Rādhikā dāsī, Rāmacandra dāsa, Śasī Mukhi dāsī, Sukada dāsī, Syāmarāṇī dāsī, Uddhava dāsa, Vasanti dāsī, Śrīpād Vaikhanas Mahārāja, Vṛndāvaneśvarī dāsī.

Hoofdstuk 1

Sri Shiva's grootste gunst

DE GROTE HEILIGE, NĀRADA MUNĪ, reisde eens naar de woonplaats van Śrī Śiva en begon hem te verheerlijken door te zeggen, "Jij bent de Hoogste God Kṛṣṇa zeer nabij. Dat niet alleen, je bent een manifestatie van Kṛṣṇa; je bent niet anders dan Hij. Je kunt bevrijding geven en zelfs *kṛṣṇa-prema*, het zeldzame juweel van transcendentale liefde voor Kṛṣṇa."

Toen Śrī Śiva hoorde hoe Nārada hem op talloze manieren verheerlijkte, werd hij boos en zei, "Jouw verheerlijking van mij is verkeerd. Ik ben helemaal niet geliefd bij Śrī Kṛṣṇa."

Śrī Śiva is in feite uitermate geliefd bij Śrī Kṛṣṇa en daardoor kan Kṛṣṇa hem diensten laten verlenen, die Hij niemand anders kan laten doen. Toen de *devatas* en de demonen de Oceaan van Melk aan het karnen waren om de nectar van onsterfelijkheid te verkrijgen, was de eerste substantie, die werd geproduceerd, een sterk en le-

vensgevaarlijk vergif, dat de hele wereld in brand zette. De *halfgoden* gingen raad vragen bij Śrī Kṛṣṇa en Hij adviseerde hen om Śrī Śiva te vragen het vergif op te drinken. Ze gingen vervolgens Śrī Śiva vereren en baden, "Red ons alsjeblieft! Jij alleen kan ons beschermen!" Śrī Śiva verzamelde het vergif en nam het in zijn mond, maar hij aarzelde om het door te slikken, omdat hij in overweging nam, "Śrī Kṛṣṇa zit in mijn hart. Het vergif zal Hem aantasten." Daarom hield hij het vergif in zijn keel, die verbrandde, waardoor zijn hals blauw werd.

Nu vertelde Śrī Śiva uit oprechte bescheidenheid aan Nārada, "Ik wil wel Zijn geliefde toegewijde zijn, maar dat ben ik eigenlijk niet. Je weet, dat ik altijd as uit crematieplaatsen op mijn lichaam smeer en een halssnoer van schedels om mijn nek draag. Mijn hele gezelschap bestaat uit geesten en heksen, dus ik ben niet gekwalificeerd om Kṛṣṇa's geliefde toegewijde te zijn. Als ik bij Hem zo geliefd was, waarom zou Hij me dan de opdracht hebben gegeven me met de geaardheid onwetendheid bezig te houden in de verschrikkelijke functie van vernietiger van het universum? Als ik zo een grote ontvanger van Zijn genade zou zijn, waarom heeft Hij me dan de opdracht gegeven om Śaṅkarācārya te worden en een filosofie te verspreiden, die in Zijn nadeel is?"

Hoewel hij zich hierover anders uitdrukte, was de reden eigenlijk, dat Śhiva bij Kṛṣṇa juist zo geliefd is, dat Kṛṣṇa hem de moeilijke opdracht kon geven om als Śaṅkarācārya te verschijnen.¹ Veel mensen hadden God alleen vereerd om tegemoet te komen aan hun zelfzuchtige doeleinden en dachten, "Door gewoon God te vereeren is Hij tevreden met ons en gaat Hij al onze wereldse verlangens vervullen." Ze vereerden Hem alleen met de bedoeling Hem snel in al hun behoeften te laten voorzien, maar niet om Hem een plezier te doen. Śrī Kṛṣṇa dacht, "Dit wordt gevaarlijk." Hij riep Śrī Śhiva bij Zich en gaf hem instructies, "Zulke valse toegewijden gaan grote rampen veroorzaken, dus houd jij ze ver bij Mij uit de buurt. Maak een filosofie, die zegt, '*brahma satyam jagan mithyā* – het Absolute is waarachtig, deze wereld is vals'. En dan moet je prediken, 'Alle zielen zijn Śhiva; alle zielen zijn Brahmā; ze zijn allemaal één. Jij bent *brahman*, de onpersoonlijke Absolute Waarheid. Er is geen

1 Śrī Śhiva refereerde aan de lange geschiedenis in relatie tot Śrīpād Śaṅkarācārya's propaganda van het concept van de eenheid van levende wezens met God in alle opzichten. Voordat Śaṅkarācārya vijftienhonderd jaar geleden verscheen, overheerste in India het boeddhisme van de leegte, dat de Veda's afwijst. Śaṅkarācārya is een incarnatie van Śrī Śhiva, de beste toegewijde van God. Teneinde het boeddhisme te verdrijven en het vedisch gezag weer te vestigen, zag hij zich genoodzaakt een compromis aan te gaan met de atheïstisch boeddhistische filosofie door een doctrine te prediken zonder toewijding.

noodzaak om een andere god te vereren; jij bent de Allerhoogste'." Met grote tegenzin vroeg Śrī Śiva aan Kṛṣṇa, "Kun je alsjeblieft iemand anders vragen om dit te doen? Ik ben niet gekwalificeerd om deze service te verlenen." Kṛṣṇa antwoordde, "Nee, jij zal het moeten doen. Ik kan in de hele wereld niemand anders vinden, die zo gewiekst is als jij."

Śrī Śiva voelde zich beschaamd en vertelde Nārada, "Op het laatst moest ik me toch bij Zijn verzoek neerleggen. Ik verscheen als Śaṅkarācārya en predikte overal, 'Jij bent *brahman*, jij bent *brahman*, jij bent onpersoonlijk *brahman*. De hele wereld is vals.' Ik betreur dat ten zeerste. Ik weet, dat ik een grote overtreding heb begaan door zoveel mensen tegen Śrī Kṛṣṇa in het harnas te jagen. Maar toch, om aan Zijn verzoek te voldoen heb ik deze doctrine verspreid. Door het feit, dat Hij me soms zulke opdrachten geeft, is het wel duidelijk, dat ik niet Zijn meest geliefde dienaar ben."

Bedriegers bedrogen

Śrī Śiva vertelde Nārada ook, dat hij spijt had zoveel zegeningen te hebben verleend aan vijanden van Śrī Kṛṣṇa. Om aan de wensen van zijn Heer tegemoet te komen had hij zegeningen gegeven aan demonen, zoals Rāvana, Vṛkāsura, Śālva en Jayadratha, en op die manier had hij

zoveel dingen gedaan, die schijnbaar tegengesteld waren aan Kṛṣṇa en *kṛṣṇa-bhakti*.

Nārada Munī zei, "Meester, ga me nu alsjeblieft niet om de tuin leiden. Ik weet, dat alles wat je doet bedoeld is om Śrī Kṛṣṇa een plezier te doen en Hem bij de staan in Zijn spel en vermaak voor het welzijn van alle wezens. Je hebt me verteld, dat je zo dikwijls gunsten hebt verleend aan Zijn vijanden. Ik weet, dat Zijn vijanden, evenals de vijanden van Zijn toegewijde neven, de Pāṇḍava's, je eren voor al die slecht gemotiveerde gunsten. Ik weet tenslotte ook, dat je hen gunsten geeft. Maar die gunsten zijn niet waterdicht; er zit altijd wel een schietsleuf, een ontsnappingsmechanisme, in. Je bedriegt die begunstigden dus eigenlijk om Śrī Kṛṣṇa een plezier te doen. Je bent ongetwijfeld Zijn beste vriend."

Śhiva en Nārada zetten hun discussie voort over een paar historische incidenten, die volgens Śhiva het bewijs waren, dat hij niet geliefd was door Kṛṣṇa – maar die volgens Nārada juist het tegenovergestelde bewezen.

Een schietsleuf

Het grote epos *Mahābhārata* verhaalt over Koning Jayadratha, een van de vele demonen, die een dergelijke, bedriegelijke gunst kreeg van Śrī Śhiva. Duryodhana, een neef van de vijf Pāṇḍava-broers, had zijn zuster, Dushala, aan Koning Jayadratha uitgehuwlijkt, waardoor de

koning een zwager van de Pāṇḍava's was geworden. Jayadratha heeft ook eens geprobeerd de vrouw van de Pāṇḍava's, Draupadī, te ontvoeren, omdat hij een sterk verlangen had haar tot zijn vrouw te nemen. Toen hij haar dwong zijn triomfwagen in te stappen, waarshuwde ze hem door te roepen, "Ik ben de vrouw van de Pāṇḍava's. Als ze je te pakken krijgen, zullen ze je straffen en vermoorden!"

Jayadratha was zo arrogant, dat hij haar niet hoorde en doorging met zijn ontvoering. In de tussentijd benaderde de heilige Nārada de Pāṇḍava's en informeerde hen, "Oh, ik heb gezien, dat Jayadratha Draupadī heeft meegenomen en ze huilde!"

Twee van de Pāṇḍava's, Bhīma en Arjuna, gingen onmiddellijk achter Jayadratha aan. Bhīma sprong van zijn wagen af en rende sneller dan de paarden van Jayadratha. Arjuna maakte met zijn pijl en boog een vuur rond de wagen en Jayadratha, zodat hij erin gevangen kwam te zitten en zich niet meer kon bewegen. Jayadratha kreeg flinke klappen van Bhīma en werd door Arjuna gearresteerd en aan de wagen vastgebonden, waarna ze hem meenamen naar de plek, waar Yudhiṣṭhira Mahārāja met Draupadī had gewoond.

Bhīma en Arjuna gingen met Yudhiṣṭhira, hun gerespecteerde, oudere broer, praten. Bhīma stelde voor, "Ik

wil Jayadratha ombrengen. Zeg me alsjeblijft, dat te doen."

Koning Yudhiṣṭira antwoordde, "Deze misdaad werd tegen Draupadī begaan. We zouden de zaak aan haar moeten voorleggen, waarna wij gaan doen wat zij zegt."

Toen Jayadratha aan de voeten van Draupadī werd gebracht, zei ze genadevol tegen haar echtgenoten, "Breng hem niet om; vergeef hem. Hij is onze zwager. Als jullie hem doden, wordt jullie nicht een weduwe en zal ze voor de rest van haar leven blijven treuren."

Bhīma en Arjuna gingen daarna naar Śrī Kṛṣṇa en vroegen Hem, "Wat moeten we doen? We hebben de belofte gedaan om Jayadratha te vermoorden en nu zegt Draupadī, dat we hem moeten vergeven."

Kṛṣṇa antwoordde, "Voor iemand, die in zijn leven is geëerd, is onttering erger dan de dood."

Arjuna schoor toen het hoofd van Koning Jayadratha kaal en liet vijf plukken haar staan en hij schoor één kant van zijn gezicht kaal en liet op de andere kant zijn haar staan. Jayadratha voelde zich vernederd en nadat hij door Bhīma en Arjuna was vrijgelaten, had hij liever willen sterven. Hij dacht, "Op de een of andere manier ga ik wraak nemen." Met die gedachte vertrok hij naar Gangotrī in de Himālaya's en onderging een zwaar soort boetedoening om Śrī Śiva een plezier te doen.

Na een paar maanden gaf hij voedsel, water en lichamelijke activiteiten op en stond op het punt te sterven.

Op dat moment kwam Śrī Śiva naar hem toe en vroeg welke gunst hij als gevolg van zijn boetedoening wilde hebben. Jayadratha antwoordde, "Ik wil wraak nemen op de Pāṇḍava's. Ik wil hen allemaal verslaan en vermoorden." Śrī Śiva zei tegen hem, "Je kunt de Pāṇḍava's verslaan, maar alleen Yudhiṣṭira, Bhīma, Nakula en Sahadeva; niet Arjuna." Jayadratha zei, "Als je me niet naar volle tevredenheid kunt zegenen, geef me dan alsjeblieft de gunst, dat Arjuna, noch iemand anders me kan doden." Śrī Śiva antwoordde, "Ik kan je het volgende geven: als je hoofd wordt afgehakt en het valt op de grond, zal de persoon, die dit heeft veroorzaakt, onmiddellijk sterven. Dan wordt je leven gespaard en je hoofd zal op je lichaam weer aangroeien. Je kunt honderdduizend keer worden 'gedood', maar je zal niet sterven. Anderzijds, als je afgehakte hoofd in handen van je vader valt en hij gooit het op de grond, zal je sterven." Jayadratha was tevreden en dacht, "Mijn vader zou zoiets nooit doen."

Toen de strijd in Kurukṣetra begon, koos Jayadratha de kant van Duryodhana, de vijand van de Pāṇḍava's. Op een avond tijdens de strijd, toen de zon onderging, was Jayadratha's vader verzonken in gebed en offerde water aan de Zongod. Arjuna merkte dit gunstige moment op. Met een pijl, die hij deskundig had gericht, schoot hij Jayadratha's hoofd van zijn romp en zorgde,

dat het in de handen van zijn mediterende vader viel. Geschrokken gooide Jayadratha's vader het hoofd gedachtenloos op de grond. Toen hij zijn ogen opende riep hij uit, "Wat was dat voor een nat geval?" toen hij zag, dat hij het hoofd van zijn zoon aan de kant had gegooid, begon hij te huilen, "Oh, mijn zoon! Oh, mijn zoon! Nu ben je dood!"

Een slimme gunst

De demoon Śālva nam ook zijn toevlucht tot Śrī Śiva. Hij oefende een zwaar soort boetedoening uit en at dagelijks niet meer dan een handvol as. Na een jaar was Śrī Śiva tevreden en bood hem aan een gunst te vragen.

Śālva smeekte Śrī Śiva om een vliegtuig en zei, "Dit vliegtuig moet zich gedragen zoals ik wil; het moet werken op mijn verstand. Als ik het wil, moet het naar de hemel vliegen, of overal waar ik naartoe wil gaan. In de zomer moet het gekoeld zijn. Als er maar twee passagiers zijn, moeten er maar twee stoelen zijn, en als ik met honderdduizenden personen op reis wil, moet het veel stoelen manifesteren. Het mag nooit neerstorten wegens een mechanisch defect en het moet zijn uitgerust met allerlei soorten wapens. Het moet gevaarlijk en angstwekkend zijn voor de Yadu's."

Śrī Śiva stemde erin toe en Śālva werd geholpen door de demoon, Maya Dānava, om een mystiek vliegtuig te

bouwen, dat Dvārakā, de woonplaats van Śrī Kṛṣṇa, ging verwoesten. Śālva viel in eigen persoon van bovenaf aan en zijn soldaten vielen op de grond aan. De krijgers van de Yadu dynastie vochten onder aanvoering van Pradyumna tegen Śālva en zijn leger, maar ze konden hem niet verslaan.

Tenslotte verscheen Śrī Kṛṣṇa op het strijdtoneel en na een zeer intensief gevecht aan beide zijden en na veel mystieke vertoningen door Salva, zette God uiteindelijk Zijn werpschijf in, sloeg het hoofd van de demoon eraf en gaf hem bevrijding.

Op deze manier hebben de gunsten, die door Śrī Śiva aan de vijanden van Śrī Kṛṣṇa worden gegeven, altijd een zwak punt – een schietsleuf, een ontsnappingsmechanisme. Śrī Śiva is uitermate slim en hij dient altijd zijn God, Śrī Kṛṣṇa. Nārada wist dit en wilde de glorie van Śrī Śiva publiek maken. Śiva bevindt zich heel dicht bij Kṛṣṇa en wordt door Kṛṣṇa geliefd en is niet-verschillend van Hem. Probeer hem altijd te eren, want hij is Kṛṣṇa's grootste toegewijde.

*nimna-gānām yathā gaṅgā / devānām acyuto yathā
vaiṣṇavānām yathā sambhuḥ / purāṇānām idam tathā*

Śrīmad-Bhāgavatam (12.13.16)

Zoals de Gaṅgā de grootste rivier is, Śrī Acyuta [Kṛṣṇa] de allerbeste onder de godheden en Śrī Śambhu [Śiva] de

beste der *vaiṣṇavas*, zo is *Śrīmad-Bhāgavatam* het grootste boek van alle Purāṇa's.

Het principe Śhiva

Het principe van Śhiva – *śhiva-tattva* – is buitengewoon gecompliceerd. Het principe van Brahmā daarentegen is niet zo ingewikkeld, omdat Śrī Brahmā altijd een *jīva* is, een eindige persoonlijkheid. Als er wel eens geen gekwalificeerde *jīva* beschikbaar is, neemt Śrī Viṣṇu (Kṛṣṇa's expansie) persoonlijk de functie van Brahmā over, maar dat gebeurt zelden. Śrī Śhiva is dat niet; hij is geen eindige persoonlijkheid.

Nadat je de acht materiële lagen (aarde, water, vuur, lucht, ruimte; ego, verstand, intelligentie) hebt gepasseerd en nadat je over de Virajā (de rivier, die de materiële wereld van de spirituele wereld scheidt) bent gegaan en voorbij de planeet van Śrī Brahmā (de hoogste materiële planeet in het universum) bent gekomen, bereik je de planeet van Śhiva. Daar heet hij Sadāśhiva, een manifestatie van Śrī Viṣṇu.

Śhiva-tattva kun je beter begrijpen met de vergelijking van yoghurt en melk. Yoghurt is niets anders dan een transformatie van melk. Melk kan yoghurt worden, maar yoghurt kan geen melk worden. Deze vergelijking treffen we aan in *Brahmā-saṁhitā* en wordt verhelderd in het commentaar van Śrīla Jīva Gosvāmī. "Zoals melk

wordt getransformeerd in yochurt door in contact te komen met een transformerend middel, zo aanvaardt Śrī Govinda, Śrī Kṛṣṇa, op dezelfde wijze de vorm van Śambhu (Śiva) om een bijzonder doel te volbrengen. Het voorbeeld van yochurt wordt eigenlijk gegeven om het idee van oorzaak en gevolg over te brengen, niet het idee van transformatie. Śrī Kṛṣṇa is Absolute Waarheid en kan niet worden getransformeerd, dus het is voor Hem niet mogelijk om een of andere vorm van ontwrichting te ondergaan. Een edelsteen, die wensen kan vervullen, kan heel veel verwezenlijken, toch blijft zijn essentiële natuur ongeschonden."²

Rāmeśvara Mahādeva

Toen Śrī Rāmacandra de brug naar Laṅkā aan het bouwen was, installeerde hij een Śiva-liṅga (een godsbeeld van Śiva) en noemde hem Rāmeśvara. De gewone bevolking begon Śrī Śiva te verheerlijken en riep, "Rāmeśvara *ki jaya* ! Jij bent Rāma's *īśvara*: jij bent de god van

² In dit geval bestaat het speciale, transformerende middel uit een mengsel van *māyā*'s aspect van de geaardheid onwetendheid, het aspect van de nietigheid van de marginale energie, en een geringe mate van de gecombineerde aspecten van kennis (*saṁvit*) en plezier (*hlādinī*) van de transcendentale energie. De stralende, ondergeschikte bestuurder in de vorm van Śambhu-liṅga, die is verenigd met dit speciale, transformerende middel, is in essentie de gelijkenis van Gods expansie" (*Brahmā-saṁhitā*, Commentaar door Śrīla Bhaktinoda Ṭhākura).

Rāma". De *halfgoden* waren hiermee niet verheugd en verkondigden met een stem uit de ruimte, "*Rāmas ca asau īsvaraḥ*: Rāma is God en Śaṅkara is ook God; ze zijn dezelfde". Toen iedereen dit hoorde, brak de Śivaliṅga. Śrī Śiva verscheen uit de *liṅga* en vertelde hen allemaal, "Jullie zijn niet goed wijs; jullie kennen mijn *tattva* niet, de gevestigde waarheden met betrekking tot mijn identiteit. Rāma is mijn geliefde God en dat is de reden, waarom ik Rāmeśvara word genoemd."

Het schenken van perfecte liefde

Śrī Śiva woont eeuwigdurend in de verblijfplaats van Śrī Kṛṣṇa, Vṛndāvana, waar hij vele vormen manifesteert om toegewijde dienst aan Hem te verlenen. De vorm van Gopīśvara Mahādeva³ werd door het verlangen van Śrī

³ In zijn oorspronkelijke en meest zuivere vorm is Śiva eeuwigdurend Gopīśvara Mahādeva. Toch heeft hij het volgende menselijke spel en vermaak uitgevoerd, waardoor hij Gopīśvara 'werd'.

"Śrī Śiva wilde een *gopī* worden. Hij voerde soberheid en boetedoening uit en toen Paurṇamāsī Yogamāyā tevreden met hem was en voor hem verscheen, bad hij om aan Krṇa's *rāsa-līlā* te mogen deelnemen. Paurṇamāsī hielp hem genadevol door hem een duik te laten nemen in Brahmā-kuṅḍa, waarna hij terstond de vorm van een tiener *gopī* aannam. Daarna ging hij naar de plek, waar de *rāsa-līlā* werd uitgevoerd en verstopte zich in een struik.

"Kṛṣṇa en de *gopīs* voelden, dat er iemand met een andere gemoedsgesteldheid was binnengekomen. Ze vroegen elkaar, 'Waarom ben jij niet zo blij vandaag? Wat is er aan de hand? Nadat ze overal hadden gezocht,

Kṛṣṇa gemanifesteerd. Toen Kṛṣṇa Zijn *rāsa* dans wilde uitvoeren, manifesteerde Śrīmatī Rādhikā, de belichaming van Zijn pleziervermogen, zich uit Zijn linker zijde en Gopīśvara Mahādeva manifesteerde zich uit Zijn rechter zijde. De vorm van Śiva, die in Kāśī en in Kailāsa in de materiële wereld verblijft, is een deelmanifestatie van de oorspronkelijke Sadāśiva in Vṛndāvana. De vele andere vormen van Śrī Śiva, die over het algemeen worden vereerd, zijn expansies van Sadāśiva. Ze zijn niet origineel. Deelexpansies, zoals Pīpaleśvara Mahādeva, Bhūteśvara Mahādeva, Raṅgeśvara Mahādeva, enzo voort, kunnen niet de gunst geven, die kan worden verkregen door de genade van Gopīśvara – namelijk *gopī-prema*, de hoogste geperfectioneerde liefde.

[vervolg voetnoot 3] ontdekten ze de nieuwe *gopī* en vroegen 'haar', 'Wie ben jij? Hoe heet jij? Wie zijn jouw ouders? Hoe heet jouw echtgenoot? Waar staat het huis van jouw schoonfamilie?'

"Toen Śiva geen antwoord kon geven, begonnen ze haar zo hard te slaan, dat haar wangen ervan gingen opzetten en zij begon te huilen, 'Yogamāyā, Yogamāyā, red me! Ik wil nooit meer naar Vṛndāvana gaan en ik zal nooit meer aan de *rāsa-līlā* durven meedoen.' Paurṇamāsī kwam eraan en eiste, dat de *gopīs* Śrī Śiva genade toonden. 'Ze heeft mijn genade', vertelde Paurṇamāsī hen. Toen accepteerden de *gopīs* haar als een *gopī* en Kṛṣṇa noemde haar Gopīśvara (zij wier *īśvaras* of bestuurders de *gopīs* zijn). Hij zegende haar en maakte haar de poortwachter van de *rāsa-līlā* en zei, 'Zonder de permissie van Gopīśvara kan niemand de *rāsa-līlā* binnengaan" (*Summum van toewijding*).

*mudā gopendrasyatmaja bhujā parisranga nīdhaye
sphurad gopirvṛṇair yam iha bhāgavatam pranayibhiḥ
bhajadbhīstair bhaktyāś vamaḥbilasitam prāptam acirād
yamitire gopīśvara anudinam tarī kila bhaje*

Srīla Raghunātha dāsa Gosvāmī in Vraja-vilāsa-stava

Dagelijks vereert ik Gopīśvara Mahādeva, die zich op de oever van de Yamunā heeft gevestigd. Juist die Gopīśvara werd door de *gopīs* met diepe devotie vereerd en hij heeft hun verlangen snel in vervulling gebracht door een uitermate kostbaar juweel te geven in de vorm van de omhelzing van de zoon van Nanda Mahārāja [Kṛṣṇa].

Śrīla Sanātana Gosvāmī, de grote *vaiṣṇava*-heilige, die in Vṛndāvana naast de oude Śrī Madana-Mohana tempel woonde, ging iedere dag naar de tempel van Śrī Gopīśvara Mahādeva om hem te zien. Toen hij oud was, kreeg Sanātana Gosvāmī een droom, waarin Gopīśvara Mahādeva aan hem verscheen en zei, "Nu je oud bent, hoef je niet meer zoveel moeite te doen om me te zien." Sanātana Gosvāmī antwoordde, "Ik blijf komen, want ik kan deze gewoonte niet veranderen." Gopīśvara Mahādeva zei, "Dan kom ik naar je toe en blijf vlakbij je woning en manifesteer me in Bankhandī." Meteen de volgende dag verscheen Śrī Gopīśvara in Bankhandī, halverwege tussen zijn oorspronkelijke tempel en de woning van Śrīla Sanātana Gosvāmī. Toen hij dit zag, raakte Sanātana Gosvāmī overweldigd door transcendentale extase en

vanaf die dag heeft hij Bankhandī Mahādeva iedere dag een bezoek gebracht.

Waar hij ook was, Śrīla Sanātana Gosvāmī kon niet zonder zijn geliefde Śrī Śiva leven – Gopīśvara en Bankhandī Mahādeva in Vṛndāvana en Kāmeśvara Mahādeva in het Kāmyavana-bos. In Govardhana bleef hij dicht bij zijn geliefde vriend, Cakreśvara Mahādeva, die deze naam kreeg, toen hij Govardhana Heuvel en de Vrajavāsī's een dienst bewees door zijn drietand als een *cakra* (roterende werpschijf) omhoog te houden en hen te beschermen tegen de wolkbreuken, die Koning Indra op Vṛndāvana afstuurde.

Hieraan voorafgaand had Śiva aan Kṛṣṇa verzocht hem het spel en vermaak uit Zijn kinderjaren te laten zien. Kṛṣṇa zei, dat hij zich in Nandagaon moest vestigen in de vorm van een heuvel. Śiva volgde deze opdracht op en werd Nandiśvara Heuvel en raakte zodoende bekend als Nandiśvara (Śrī Brahmā werd Brahma-parvata, de berg op de geboorteplaats van Śrīmatī Rādhikā, Varṣāṇā. Omdat Brahmā zo dichtbij Rādhikā is, is Brahmā ook onze Gurudeva.)

We vereren Śrī Śiva als een groot *vaiṣṇava* en als Guru. We vereren hem niet afzonderlijk. We nemen *Śivaratī*, de verschijningsdag van Śrī Śiva, in acht en we verheerlijken hem in verband met zijn relatie tot Śrī Kṛṣṇa.

Gopīśvara Mahādeva in Vṛndāvana, UP India

Śrīla Sanātana Gosvāmī heeft in zijn *Hari-bhakti-vilāsa* geschreven, dat alle Vaiṣṇava's *Śhiva-caturdaśī* (*Śhiva-ratri*) in acht moeten nemen. Śrī Śhiva, in wie alle goede kwaliteiten aanwezig zijn, dient zeker te worden geëerd door de viering van deze dag in acht te nemen.

We bieden onze eerbetuiging aan Śrī Śiva aan met gebeden, zoals deze,

*vṛndāvanāvani-pate! jaya soma soma-maule
sanaka-sanandana-sanātana-nāradeḍya
gopīśvara! vraja-vilāsi-yugānghri-padme
prema prayaccha nirupādhi namo namas te*

Saṅkalpa-kalpadruma (103)

O Poortwachter van Vṛndāvana! O Soma, alle eer aan jou! O jij, wiens voorhoofd is gedecoreerd met de maan en die eerbiedwaardig is voor de heiligen onder leiding van Sanaka, Sanandana, Sanātana en Nārada! O Gopīśvara! Terwijl ik ernaar verlang, dat je me de *prema* geeft voor de lotusvoeten van Śrī Śrī Rādhā-Mādhava, die plezierig spel en vermaak uitvoeren in Vraja-dhāma, bied ik keer op keer mijn eerbetuigingen aan.

Door Śiva's gunst

Een *brāhmaṇa* in Kāśī Vārāṇasī had eens tot Śrī Śiva gebeden, "Ik wil mijn dochter uithuwlijken, maar ik heb geen geld. Geef me alsjeblieft geld." Śrī Śiva zei hem, "Ga naar Vṛndāvana en breng een bezoek aan Śrīla Sanātana Gosvāmī. Je kunt hem vragen om je wat rijkdom te geven voor het huwelijk van je dochter." De *brāhmaea* ging te voet naar Vṛndāvana en vroeg daar aan de dorpsbewoners, waar een persoon genaamd Sanātana

Gosvāmī woonde. Omdat iedereen hem kende, kon men precies vertellen, waar hij zich ophield.

Śrīla Sanātana Gosvāmī beoefenende *bhajana* vlakbij de Yamunā Rivier in Kāliya-hrada, de vroegere verblijfplaats van de zeer giftige slang genaamd Kāliya. Kāliya-hrada was vlakbij de Yamunā en daarom lag de hele omgeving daar vol met zand. Śrīla Sanātana Gosvāmī droeg alleen een lendedoek. Meestal ging hij van deur tot deur bedelen voor een kleine hoeveelheid *prasāda* (voedsel geofferd aan Kṛṣṇa) en at als maaltijd één *capati* (platbrood) zonder zout.

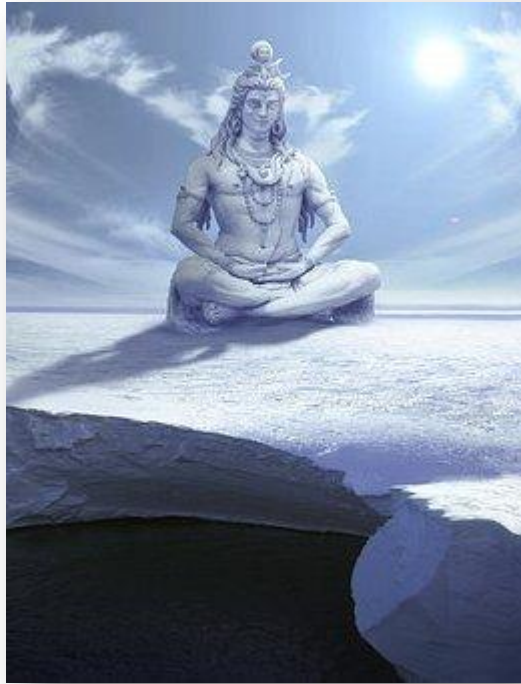
De *brāhmaṇa* arriveerde bij zijn hut en vertelde hem, "Ik ging naar Śaṅkara Mahādeva, Śrī Śiva, en hij vertelde me, dat ik naar u moest gaan. Hij zei, dat u me wat rijkdom kon geven voor het huwelijk van mijn dochter." Sanātana Gosvāmī antwoordde, "Ik heb geen bezittingen. Je ziet, dat ik niets heb, alleen een lendedoek." Toen dacht hij, "Oh, Śiva kan geen leugen vertellen. Hij is mijn boezemvriend." Terwijl hij over Śiva zat te mijmeren en verder nadacht, herinnerde hij zich een wondersteen, die hij ooit ergens had weggegooid en daarna had vergeten. Hij zei tegen de *brahmāna*, "Ga naar de Yamunā en schuif wat zand opzij en dan zal je de wondersteen vinden. Hij ligt ergens in het zand, maar ik kan me niet herinneren waar precies."

De *brāhmaṇa* vond het juweel, hield het tegen een stuk ijzer aan en het ijzer veranderde in goud. Hij was

ontzettend blij, dat Śrī Śiva hem had gezegd naar Vṛndāvana te gaan en dacht met grote dankbaarheid, "Mijn gebed is door hem verhoord." Op de weg terug naar huis echter nam zijn hebzucht naar geld toe en hij dacht, "Waarom had Sanātana Gosvāmī de wondersteen in het zand gegooid? Daar heeft hij nergens toe gediend. Hij heeft vast nog meer kostbare stenen."

Hij kwam terug en Sanātana Gosvāmī vroeg hem, "Waarom ben je teruggekomen?" Hij antwoordde, "Ik ben teruggekomen, omdat ik weet, dat u nog meer kostbaarheden, behalve deze, bezit." Sanātana Gosvāmī zei toen, "Ga naar de Yamunā en gooi de wondersteen in het water." De *brāhmaṇa* deed dat met al zijn kracht en daarna zei Sanātana Gosvāmī tegen hem, "Kom hier. Kom hier." Hij gaf hem de *mantra*, "Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare, Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Hare Hare" en zei, "Ik heb geen wereldse juwelen, maar ik heb transendentale juwelen. Het juweel van Śrī Kṛṣṇa en Śrī Rādhā komt binnenkort naar je toe. Dus blijf hier. Het huwelijk van je dochter heeft automatisch plaats. Blijf hier en chant Hare Kṛṣṇa." Die *brāhmaṇa* volgde zijn instructie op en werd een zeer verheven heilige.

ALDUS EINDIGT HOOFDSTUK 1, ŚRĪ ŚIVA'S GROOTSTE GUNST

Hoofdstuk 2

De post en de persoon

SRĪ NĀRADA WILDE DE GLORIE VAN Śrī Śiva verkondigen. Zoals hiervoor beschreven preees hij Śiva als de grootste toegewijde van Śrī Kṛṣṇa en zei, dat hij bij Hem zeer geliefd was, maar Śrī Śiva werd boos, toen hij de lofprijzingen hoorde. Śiva haalde een aantal incidenten aan, die volgens hem het bewijs leverden, dat hij bij Kṛṣṇa helemaal niet geliefd was.

Nu vergelijkt Śrī Śiva zichzelf met Śrī Prah-lāda Mahārāja,⁴ de befaamde toegewijde van Śrī Nṛsimhadeva, die

4 In de kluisenaarshut van Śrī Nārada Muni hoorde Prah-lāda Mahārāja de booschap van Śrīmad-Bhāgavatam, terwijl hij in de buik van zijn moeder zat. Vanaf zijn geboorte was Prah-lāda gevestigd in transcendentale realisatie van de aldoordringende aanwezigheid van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en hij predikte liefde voor God onder zijn schoolvriendjes op de prille leeftijd van vijf jaar. Ondanks de pogingen van zijn atheïstische vader om zijn gedrag te veranderen – ondernemingen, die uitliepen op herhaalde pogingen tot moord door hem vergif toe te dienen, in kokende olie te zetten, in een ravijn te storten, enzovoort – bleef Prah-lāda groot plezier beleven aan zijn herinnering aan Śrī Viṣṇu en aan het chanten van Zijn heilige namen. Prah-lāda werd onder alle omstan-

wordt beschreven in *Śrīmad-Bhāga-vatam*. Śrī Śiva vertelde Nārada, "Śrī Prah-lāda Mahārāja is bovengeschiedt aan mij. Hij is nu juist de geliefde toegewijde van God." Zelfs al is Śrī Śiva superieur aan Prah-lāda Mahārāja, hij vertelde Nārada, dat Prah-lāda Mahārāja superieur is aan hem. Waarom? Hij zei dit om de mensen aan te moedigen het ideale karakter en de lessen van Prah-lāda Mahārāja te volgen.

Prah-lāda Mahārāja echter kan Śrī Kṛṣṇa's transcendentale woonplaats, Vṛndāvana, niet binnengaan, terwijl Śrī Śiva daar eeuwigdurend als Gopīśvara woont. Śiva dient Śrī Kṛṣṇa persoonlijk en op talloze manieren. Hij en zijn vrouw, Pārvatī-devī, mediteren op *aṣṭā-kālīya-līlā*, Kṛṣṇa's dagelijkse, vertrouwelijke, achtvoudige spel en vermaak. Deze geheime bezigheden zijn buitengewoon vertrouwelijk, maar toch zijn Śiva en Pārvatī in staat om hierop te mediteren. Śiva is honderdduizend keer meer superieur en vererenswaardig dan Śrī Prah-lāda Mahārāja en toch verklaarde de listige Śiva, dat Prah-lāda Mahārāja superieur aan hem is. Waarom deed hij dat. In één op-

[vervolg voetnoot 4] -digheden door Bhagavān beschermd. Uiteindelijk verscheen Śrī Viṣṇu in de vorm van half mens half leeuw en vermoordde zijn diabolische vader. Toen hem door God een gunst werd aangeboden, vroeg Prah-lāda eenvoudig om de bevrijding van zijn vader en alle geconditioneerde zielen. Hij wordt in deze wereld door alle zuivere toegewijden geëerd.

zicht is Prahlāda Mahārāja superieur, maar in een ander opzicht is hij dat niet.

We kunnen dit in overeenstemming brengen, wanneer we twee perspectieven in ogenschouw nemen, die zicht geven op de identiteit van Śrī Śiva. We kunnen Śiva bekijken vanuit het gezichtspunt van zijn post, zijn functie, maar ook vanuit het gezichtspunt van zijn persoonlijkheid. Als persoonlijkheid, die los is van zijn post, verschijnt hij als een metgezel van God, zoals Gopīśvara, Hanumān en Bhīma. Als Gopīśvara verblijft hij eeuwigdurend in Vṛndāvana. Als Hanumān vergezelt en dient hij altijd Śrī Rāma. Als Bhīma dient hij altijd Śrī Kṛṣṇa. En wanneer Hanumān en Bhīma in het huidige tijdperk, Kali-yuga, met elkaar combineren, worden ze Madhvācārya, onze Sampradāya-guru.⁵

Wat betreft Śrī Śiva's functie als de god van des-tructie en die van Brahmā als de secundaire schepper van het universum, zijn Śiva en Brahmā in feite functies, of pos-ten. Śrī Brahmā en Śrī Śiva zijn geen gewone mensen, maar hun post lijkt op die van de president of minister

⁵ "Śrīla Madhvācārya is de oorspronkelijke *ācārya* voor degenen, die tot de Madhva-Gauḍīya-sampradāya behoren" (*Śrīmad-Bhagavatam* 6.1.40, Purport). "Deze Madhva-Gauḍīya-sampradāya is ook bekend onder de naam Brahmā-sampradāya, omdat de disciplinair geestelijke opvolging oorspronkelijk bij Brahmā is begonnen. Brahmā gaf instructies aan de heilige Nārada, Nārada instrueerde Vyāsadeva en Vyāsadeva instrueerde Madhva Muni, of Madhvācārya" (*Kṛṣṇa*, Inleiding).

president van een land, waarbij de man, die het ambt vertegenwoordigt, een bepaalde, omschreven taak moet uitvoeren.

Wat betreft post en persoon is Śiva superieur aan Brahmā. Śrī Śiva is een expansie van Śrī Viṣṇu, maar soms kan een *jīva* (levend wezen) Śiva's expansie, zoals Rudra, overnemen. Als een mens gedurende honderd geboorten de plichten van *varṇāśrama* op zuivere wijze uitvoert, kan hij Brahmā⁶ worden. Met andere woorden, hij kan de positie of post van Brahmā krijgen. En als een persoon op de post van Brahmā gedurende honderd geboorten zijn functie deskundig uitvoert, wordt hij gekwalificeerd om de functie van Śiva uit te voeren in zijn manifestatie van Rudra. De post van Śiva is daarom hoger dan die van Brahmā en dat is tevens bewijs voor het feit, dat Śiva meer macht heeft dan Brahmā.

De plicht van vernietiging

Wat is de functie van de post (aanstelling) van Śrī Śiva en waarom is deze bovengeschikt aan die van Śrī Brah-

⁶ "De Veda's zeggen, '*Svadharmā-niṣṭhaḥ śata janmabhiḥ punān viriṅcātām eti* – Iemand die op strikte wijze de principes volgt van *varṇāśramadharmā* gedurende tenminste honderd geboorten, zal worden beloond met de post van Śrī Brahmā" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 5.20.33, Purport).

Varṇāśrama-dharma – de instituties, die het huiselijk leven in vier levensstadia inricht en de maatschappij in vier beroepsgroepen, of klassen, indeelt.

mā? Eén reden is, dat Brahmā geen *pralaya* kan uitvoeren, de totale destructie van het universum – een zeer gevaarlijke onderneming – terwijl Śiva dat wel kan.

Śiva's functie als vernietiger kun je vergelijken met die van een agrariër, die op een groot stuk land graan plant en cultiveert. De boer voedt de gewassen met zorg en geeft ze water, beschermt ze tegen dieren en na vijf of zes maanden wordt het gewas rijp. Dan gaat de boer het-zij met de hand of met een machine de planten oogsten en verwijdert zorgvuldig het kaf van het koren. Het restant van de plantenmassa wordt afval, dat onderhevig is aan rot en dat ziekten, schimmels en slangen aantrekt. Daarom steekt de boer het afval in brand.

Zoals de boer het koren van de plant scheidt, zo scheidt Śrī Śiva de eeuwige spirituele zielen van hun materiële lichaam en van de wereld. Op het moment van de vernietiging creëert hij een inferno en zet het hele universum in brand, maar de spirituele zielen worden niet vernietigd.

Er zijn twee soorten universele destructies: de ene heeft plaats op het eind van één dag van Śrī Brahmā en de andere op het eind van Brahmā's leven. Op het eind van een dag van Brahmā (4.320.000.000 zonjaren) legt hij zich te ruste in een mystieke sluimer in het lichaam van

Garbhodakaśāyī Viṣṇu, waarin ook alle geconditioneerd levende wezens binnengaan.⁷

⁷ "Aan het begin van Brahmā's dag worden alle levende wezens manifest vanuit de ongemanifesteerde staat en daarna, wanneer de nacht invalt, worden ze weer opgenomen in de ongemanifesteerde staat. Telkens wanneer er een nieuwe dag van Brahmā aanbreekt, komen alle levende wezens in het bestaan en bij het invallen van Brahmā's nacht worden ze op hulpeloze wijze weer teniet gedaan" (*Bhagavad-gītā* 8.18-19).

"Op het eind van de dag valt de machtige manifestatie van het universum onder het onbeduidende deel van de geaardheid duisternis samen met de duisternis van de nacht. Onder invloed van eeuwige tijd blijven de ontelbare levende wezens in die ontbinding opgenomen en is alles stil" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 3.11.28).

"De ontbinding van de drie werelden wordt tot stand gebracht door de incarnatie van duisternis, Rudra, vertegenwoordigd door het vuur van eeuwige tijd, dat door de drie werelden woedt. Deze drie werelden heten Bhūḥ, Bhuvāḥ en Svāḥ (Pātāla, Martya en Svarga). De ontelbare levende wezens gaan op in die ontbinding, die lijkt op het vallen van het gordijn op het toneel van Gods energie en daarom wordt alles stil" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 3.11.28, Purport).

"Er wordt gezegd, dat het laaiende vuur uit de mond van Saṅkarṣaṇa gedurende honderd jaar van de *devatas*, of 36.000 mensenjaren, blijft doorwoeden. Daarna komen er nog eens gedurende 36.000 jaar stortregens vergezeld van stormen en vloedgolven, waardoor de oceanen en zeeën overlopen. Mensen vergeten al deze verwoestingen van de werelden en denken, at ze gelukkig zijn in de materiële vooruitgang van de civilisatie. Dit wordt *māyā* genoemd, of 'dat wat niet is'" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 3.11.31).

"Daarna, op het eind van het millennium, komt God Zelf in de vorm van Rudra, de transformerende kracht, en verwoest de complete schepping, zoals de wind de wolken uit elkaar blaast. Deze schepping wordt dan ook heel passend vergeleken met een wolkendek" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 2.10.43).

Terwijl dan het hele universum onder water ligt, verblijven de levende wezens in hun subtiel materiële lichaam in het transcendentale lichaam van Garbhodakaśāyī Viṣṇu. Ze wachten op de dageraad van de volgende dag van Brahmā, de volgende materiële schepping, of manifestatie. Som-migen van hen worden bevrijd en anderen niet.

Wanneer Śrī Brahmā de honderd celestijnse jaren van zijn leven heeft voltooid, voert Śrī Śiva weer zijn plicht van destructie uit. Op dat moment gaan alle spirituele zielen het lichaam van Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu⁸ of Mahā-Viṣṇu binnen. Dus op het eind van iedere dag van Śrī Brahmā gaan alle zielen Garbhodakaśāyī Viṣṇu binnen en op het eind van Brahmā's leven gaan zelfs de miljoenen manifestaties van Garbhodakaśāyī Viṣṇu het li-

⁸ "Er zijn twee soorten ontbinding van de gemanifesteerde kosmos. Op het eind van iedere 4.320.000.000 zonjaren, wanneer Brahmā, de bestuurder van een bepaald universum, zich te ruste legt, is er een vernietiging. Er op het eind van Brahmā's leven, dat plaats heeft op het eind van Brahmā's honderd levensjaren, dat volgens onze perceptie van tijd 8.640.000.000 x 30 x 12 x 100 zonjaren duurt, komt er een complete vernietiging van de hele kosmos en in beide perioden gaan zowel de materiële energie genaamd *mahat-tattva* als de marginale energie genaamd *jīva-tattva* op in de persoon van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 1.10.21, Purport).

chaam van Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu binnen samen met alle spirituele zielen.⁹

Śrī Śiva is geen levend wezen, maar hij bevindt zich ook niet in de categorie van Śrī Viṣṇu. Hij is veel machtiger dan welk levend wezen ook, zelfs machtiger dan Śrī Brahmā. Hij is echter niet gelijk aan Śrī Viṣṇu. Omdat hij bijna zo goed is als de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, kan hij de drie fasen van de tijd zien: verleden, heden en toekomst. Een van zijn ogen is als de zon en het andere is als de maan. Hij heeft ook een derde oog tussen zijn wenkbrauwen. Vanuit zijn derde oog genereert hij vuur en gebruikt dat op het moment van de universele destructie.

Gezien vanuit dit perspectief – van de transformerende kracht – kan Śrī Śiva aan Śrī Kṛṣṇa niet rechtstreeks diensten verlenen, omdat hij zich met zijn post bezighoudt. De zielen, die na honderd duizenden levens van toegewijde dienst worden bevrijd, nadat ze alle verantwoordelijkheden en bezigheden van de wereld hebben verzaakt – inclusief zulke functies als die van Brahmā en Śiva – en die onafgebroken over Śrī Kṛṣṇa horen, Hem

⁹ "Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu is de eerste incarnatie van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en is de meester van eeuwige tijd, ruimte, oorzaak en gevolgen, verstand, elementen, materieel ego, de drie geardheden van de natuur, de zintuigen, de universele vorm van God, Garbhodakaśāyī Viṣṇu en het totaal van alle levende wezens, zowel degenen, die zich bewegen, als degenen, die zich niet bewegen" (*Śrīmad-Bhāgavatam* 2.6.42).

verheerlijken en herinneren, nemen in deze wereld geboorte als zuivere toegewijden, zoals Prahlāda Mahārāja. Dit werd door Śrī Śiva aan Śrī Nārada verteld.

Prahlāda Mahārāja heeft in deze wereld niets te doen, hij hoeft niets te maken of te molesteren. Hij wees al die dingen als onbeduidend af. Hoewel hij een groot koninkrijk had geërfd, liet hij het besturen door zijn ministers. Zijn zintuigen waren volkomen geabsorbeerd in de transcendente liefdevolle dienst aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods. Hij was altijd bezig met het horen van de naam en de glorie van God, zong en sprak over zijn glorie, herinnerde Hem en mediteerde op Hem, zond gebeden op, voerde al Zijn opdrachten uit en had zich volkomen aan Hem overgegeven.

Toegewijden in de categorie van Prahlāda hebben geen behoefte om Śrī Kṛṣṇa's manifestaties, zoals Śrī Nṛsimhadeva en Śrī Rāma, te benaderen, want God komt in deze vormen persoonlijk naar hen toe. Śrī Śiva vertelde Śrī Nārada, dat hij vanwege zijn bezigheden op zijn post als bestuurder van het universum niet dagelijks God kan zien of diensten aan Hem kan verlenen, zoals Prahlāda Mahārāja wel Śrī Vāmanadeva en Śrī Nṛsimhadeva ziet. Vāmanadeva en Nṛsimhadeva zijn beiden manifestaties van dezelfde God, die aan Prahlāda regelmatig Zijn goddelijke gezelschap geeft en hem de gelegenheid geeft om eerbetuigingen aan Zijn lotusvoeten te brengen.

Hoewel zowel Brahmā als Śiva in feite bovengeschikt zijn aan Prahlāda Mahārāja wat betreft *bhakti* (toewijding), staan ze wegens hun functie in contact met de drie *guṇas*, of de geaardheden van de materiële natuur, namelijk goedheid, hartstocht en onwetendheid. De rol van Śrī Brahmā is schepping, en voortplanting bevindt zich in *raja-guṇa*, de geaardheid hartstocht. Śrī Śiva's rol van ontmanteling en ontbinding bevindt zich in *tama-guṇa*, de geaardheid onwetendheid. Dit is de reden, waarom ze *guṇa-āvatāras* worden genoemd, incarnaties van de materiële geaardheden.

Prahlāda Mahārāja is *nirguṇa*, bovenzinnelijk aan de drie geaardheden van de materiële natuur. Hij heeft niets te maken met activiteiten in materiële goedheid, hartstocht en onwetendheid, die deze wereld aan banden leggen. Śrī Śiva is ook aan de drie geaardheden van de natuur voorbij, maar hij neemt de geaardheid onwetendheid (*tama-guṇa*) aan om zijn functie efficiënt te kunnen uitvoeren.

De persoonlijke metgezel

In het licht van Śrī Śiva's verheerlijking van Prahlāda Mahārāja kunnen we nu Śiva's identiteit als een bovenzinnelijke persoonlijkheid in ogenschouw nemen – los van zijn post.

Soms drukken oudere *vaiṣṇavas* hun oprechte erkentelijkheid uit aan de beginnende toegewijde en geeft hem inspiratie op het pad van toewijding. De *vaiṣṇava* kan zeggen, "Oh, je werkt zo hard en je verdient geld en met dat geld steun je mij en geef je me te eten. Ik beschik niet over middelen. Ik kom je een korte tijd bezoeken en eet en slaap op jouw kosten. Ik zou de glorie van Śrī Kṛṣṇa op dit festival niet kunnen bespreken, als je niet alle activiteiten hier had geregeld, dus jij bent aan mij boven-geschikt."

Uit oprechte bescheidenheid, dankbaarheid en genegenheid spreken bevrijde zielen op deze beminnelijke wijze en op hetzelfde moment zijn ze gericht op de realisatie, dat ze altijd persoonlijk door God in stand worden gehouden. De senior *vaiṣṇava* heeft het persoonlijke welzijn van de discipel in gedachten.

Śrī Śiva echter sprak niet om bestwil van Prahlāda Mahārāja, maar hij wilde aspirant toegewijden bekend maken met de stadia van devotie. Hij wilde de dienst van Śrī Nārada Muni en Śrīla Sanātana Gosvāmī¹⁰ begunstigen, die in de wereld de opeenvolgende stadia van toewijding en uiteindelijk de glorie van de *gopīs* wilden vestigen. Probeer al deze waarheden te begrijpen en tracht geleidelijk stevig verankerd te raken in *bhakti*.

¹⁰ Zie Voorwoord voor meer details.

Stel je voor, dat je over een markt loopt met duizenden verschillende stalletjes. In sommige stallen worden producten van ijzer verkocht, in andere artikelen van goud, in weer andere edelstenen en in nog andere *cintāmaṇi* (wensstenen). Een deskundige leidt je rond en legt verschillende producten uit en zegt erbij, welke de beste zijn.

Als er duizend kilo ijzer ligt en slecht één ons goud, heeft het goud een hogere waarde. Anderzijds kunnen vele kilo's goud niet opwegen tegen de waarde van één Kaustubha-*maṇi* of een vergelijkbare edelsteen. Miljoenen van zulke kostbare stenen kunnen niet opwegen tegen een kleine hoeveelheid *cintāmaṇi* en miljoenen *cintāmaṇi*-stenen kunnen niet opwegen tegen één heilige naam van Śrī Kṛṣṇa.

Stel je voor, dat iemand de naam van alleen Śrī Kṛṣṇa chant en iemand anders is verzonken in de naam van Rādhā-Ramaṇa. De naam Rādhā-Ramaṇa, die Kṛṣṇa betekent, die geniet van Zijn spel en vermaak met Śrīmatī Rādhārāṇī, heeft meer bovenzinnelijke smaak (*rāsa*) dan de naam Kṛṣṇa alleen. De persoon, die in die heilige naam is geabsorbeerd, zal daarom groter spiritueel plezier ervaren.

In overeenkomst met de kramen op een markt zal de deskundige je vertellen, "Deze kraam is goed, die kraam is beter en die daar is de beste." Op dezelfde manier zet

Śrīla Sanātana Gosvāmī in zijn *Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta* de gradaties uiteen van de uitmuntendheid van verscheidene toegewijden en hun toewijding om de lezers te helpen bepalen, wat hun spirituele pad is.

De geschiedenis van Nārada Muni's bezoek aan de woonplaats van Śrī Śiva, waar hij hem alle glorie heeft toegezwaaid, werd voor het eerst verteld in deze *Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta*. Evenals Śrīla Sanātana Gosvāmī is Nārada ook zo een deskundige als hierboven beschreven. Hij wilde zuivere *bhakti* in de wereld vestigen en heeft daarom de rol gespeeld van zoeker naar de grootste toegewijde en de grootste ontvanger van Śrī Kṛṣṇa's genade. Zijn zoektocht had hem eerst naar de 'kraam' van een *brāhmaṇa* in Prayāga gebracht en daarna naar Zuid-India, naar de kraam van een koning. Toen reisde hij naar de hemel, waar hij de kraam van Koning Indra binnenliep en Indra stuurde hem door naar de kraam van Śrī Brahmā. Brahmā verwees hem naar Śrī Śiva en Śrī Śiva stuurt hem nu naar Prahlāda Mahārāja. Śrī Nārada brengt ons geleidelijk naar de grootste ontvangers van Kṛṣṇa's genade, de *gopīs*. In de vorm van Gopīśvara is Śrī Śiva de geliefde dienaar en vriendin van die *gopīs*.

ALDUS EINDIGT HOOFDSTUK 2, DE POST EN DE PERSOON.

Hoofdstuk 3

Drie overwegingen

ER ZIJN DRIE OVERWEGINGEN (*VICĀras*) om de relatie tussen Kṛṣṇa en Śiva te begrijpen. Eén wordt genoemd *tattva-gata-vicāra* – de overweging van hun relatie door middel van gevestigde filosofische conclusie. Een andere heet *aiśvarya-gata-vicāra* – de overweging van hun relatie in Gods majestieus spel; en de derde is *naravat-gata-vicāra* – de overweging van hun relatie in Gods liefvallige, menselijke spel en vermaak.

Volgens de filosofische waarheid (*tattva*) is Sadāśiva Śrī Kṛṣṇa's volkomen deelaspect, en Sadāśiva's deelmanifestatie is Śrī Śiva. In relatie tot Śrī Kṛṣṇa's spel van vermogens, rijkdom en majesteit (*aiśvarya*) is Kṛṣṇa de eerbiedwaardige godheid van Śiva, die Hem altijd lief heeft, eert en respecteert. In *naravat-gata-vicāra* echter speelt Kṛṣṇa een andere rol – die van een gewoon mens. Hij voert Zijn tijdverdrijf uit als een heel jong, klein kind, dat niets onafhankelijk kan doen. Zijn moeder, Śrīmatī Yaśodā-devī, voedt Hem en lenigt al Zijn be-

hoeften. In dit menselijke tijdverdrijf kan Śrī Śiva binnenkomen en Hem zegeningen geven. In de geschriften genaamd Purāṇa's staat, dat – toen Kṛṣṇa in Dvārakā woonde – Hij Śiva vereerde om een kind van Zijn vrouw, Jāmbavatī, te krijgen. Hoewel Śiva door Kṛṣṇa in dat spel wordt vereerd, denkt hij nooit, dat hij superieur is. Hij is zich er altijd van bewust, dat Kṛṣṇa de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is en dat hij Kṛṣṇa's eeuwige dienaar is.

Het is van essentieel belang om deze waarheden goed te begrijpen. Iemand die deze drie perspectieven of overwegingen kent, kan de relatie tussen Śrī Śiva en zijn God begrijpen.

Gevestigde waarheid

Volgens het principe van filosofische waarheid is Śiva een deelmanifestatie van Kṛṣṇa's volkomen expansie, Sadāśiva. Wanneer Kṛṣṇa wil scheppen, expandeert Hij Zichzelf als Mahā-Saṅkarṣaṇa en Saṅkarṣana, die dit creatieve verlangen heeft, expandeert zich als Mahā-Viṣṇu (Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu). Vervolgens wil Mahā-Viṣṇu scheppen en Zijn verlangen neemt de vorm aan van een licht, dat tussen zijn wenkbrauwen straalt. De schijnbare gelijkenis of flauwe schemerreflectie van dat licht wordt Śambhu-liṅga (Śiva) genoemd. Veel mensen vereren Śiva in de vorm van Śambhu-liṅga. Het licht zelf

is eeuwig en is niet Śambhu-liṅga; Śambhu-liṅga is de schijnbare gelijkenis, of schaduw.

Er is nog een andere schijnbare gelijkenis, genaamd Yoni en dit is de schaduw van Ramā-devī. Ramā-devī is het spirituele vermogen van Mahā-Viṣṇu en in Vaikuṅṭha is ze Śrī Nārāyaṇa's geliefde metgezellin, Lakṣmī-devī. Dit is haar oorspronkelijke, transcendente vorm en haar schaduw is het beperkt ontvangende vermogen – Yoni.

Mahā-Viṣṇu heeft twee soorten vermogens, waarmee Hij de materiële werelden creëert. Eén type vermogen heet *nimitta* – de deskundige of instrumentele oorzaak van de schepping, en de andere heet *upādāna* – het ingrediënt of aanleiding gevende oorzaak. Instrumentele en ingrediënte oorzaken kunnen op deze manier worden uitgelegd. Stel je voor, dat ik zeg, "Ik heb een slang met een stok gedood." De persoon, die deze activiteit verlangde te doen en uitvoerde, is de instrumentele oorzaak (*nimitta*) en de stok is het ingrediënt van de oorzaak (*upādāna*). In een ander voorbeeld maakt een pottenbakker een kruik. De wens of de wil van de pottenbakker om een kruik te maken is de instrumentele oorzaak. Het totaal van alle instrumenten, die hij nodig heeft om de kruik te maken, zoals het wiel, de klei, modder en water, is het ingrediënt van de oorzaak.

Mahā-Viṣṇu's eeuwig instrumentele vermogen neemt de gereflecteerde vorm aan van Yoni, het beperkte

schaduwvermogen, en het ingrediënt van de oorzaak neemt de gereflecteerde vorm aan van Śambhu-liṅga. De materiële schepping neemt dan plaats door de vereniging van Śambhu-liṅga en zijn vrouwelijke metgezellin, Yoni. Śambhu wordt de *liṅga* van God genoemd, hetgeen betekent, dat hij het gemanifesteerde symbool is van Gods mannelijke, generatieve capaciteit, en hij verschijnt met het doel om de kosmische manifestatie voor te bereiden. Het vermogen, dat geboorte geeft aan de materiële schepping, is de energie genaamd Māyā, en haar wezenlijke vorm is Yoni.

Eigenlijk is de oorspronkelijk instrumentele oorzaak niet Yoni en Śambhu; het is Mahā-Viṣṇu. De materiële natuur, als Yoni, verlangt te creëren door de indruk van de *kāma-bija* (het zaad van verlangen), dat in haar is neergelegd en daarom is ze de secundair instrumentele oorzaak. Het wenszaad gaf haar de drang om te scheppen en omdat ze wilde scheppen, wordt ze de instrumentele oorzaak genoemd. Śambhu levert de materialen voor de schepping en hij wordt daarom het ingrediënt van de oorzaak genoemd. Śambhu, de zwakke afspiegeling van Gods eigen goddelijke, verlangende blik, consumeert zijn gemeenschap met Yoni. Śambhu zelf echter kan onafhankelijk van de energie van Mahā-Viṣṇu niets uitrichten.

Mahā-Viṣṇu is de Hoogste Gepersonificeerde Wil en Hij brengt de vereniging van de twee - Yoni en Śambhu – tot stand. Hij is de goddelijk dominerende persoon, het volkomen deelaspect van Śrī Kṛṣṇa en schepper van de materiële wereld. Om de schepping te laten plaats vinden moet de wens aanwezig zijn van de Hoogste Doener. De instrumentele oorzaak en het ingrediënt van de oorzaak moeten worden verenigd met de wens, of de vluchtige blik, van Mahā-Viṣṇu.

De aanvankelijke vorm van de schepping is *mahat-tattva*, het totaal van de vierentwintig elementen.¹¹ Deze *mahat-tattva* is de weerspiegeling van de *kāma-bija*, het zaad van het oorspronkelijke verlangen, dat bestaat in Goloka Vṛndāvana. Het zaad van het amoureuze creatieve verlangen in Goloka is de belichaming van zuivere kennis. Het is het prototype, of oerbeeld, van het seksuele verlangen in deze materiële wereld, hoewel het verre is van dat. Het zaad van het wereldse seksuele verlangen is de geperverteerde reflectie van het zaad van het oorspronkelijke, creatieve verlangen in Goloka Vṛndāvana (de bovenzinnelijke wereld van Kṛṣṇa en de *gopīs*).

¹¹ *Mahat-tattva*: de vierentwintig elementen zijn de vijf grof materiële elementen, de drie subtiel materiële elementen, de elf zintuigen, de vijf zintuigobjecten en de totale materiële oorzaak.

Dienst in het majesteitelijk spel

De historische vertellingen, die hieronder volgen, zijn voorbeelden van *aiśvarya-gata-vicāra*, de relatie van Śrī Śiva met Kṛṣṇa in het perspectief van Kṛṣṇa's majesteit. Deze transcendente gebeurtenissen worden geopenbaard in *Śrīmad-Bhāgavatam* en tonen Śiva's afhankelijkheid van Kṛṣṇa aan. Verder onthullen ze, dat Śiva's gunsten verleend aan Kṛṣṇa's vijanden bedoeld zijn om te assisteren in Gods spel, dat wordt uitgevoerd voor het welzijn van alle levende wezens.

Śiva's afhankelijkheid

Śrīmad-Bhāgavatam verhaalt over een demoon genaamd Vṛkāsura, die het verlangen had om plezier te maken met Śrī Śiva's echtgenote, Pārvatī, en die zware boetedoening uitvoerde om Śiva een 'plezier' te doen. Toen Śiva voor hem verscheen om hem een gunst te verlenen, gaf Vṛkāsura zijn wens te kennen, dat – zodra hij het hoofd van iemand zou aanraken – het zou opensplijten en de persoon zou sterven.

Śiva stond hem deze gunst toe en Vṛkāsura rende onmiddellijk naar voren om het tegen Śiva te gebruiken.

Śiva vroeg, "Wat doe je nu?" Hij antwoordde, "Ik pas mijn gunst toe". Hij zei niet, "Ik wil Pārvatī". Hij loerde naar Pārvatī en rende vervolgens naar Śiva. Śiva schrok en rende weg en Vṛkāsura achtervolgde hem. Śiva was

gekleed in een hertenvacht, die hij onderweg verloor en daarna viel ook zijn *damaru* (trommel) op de grond. Hij bleef echter rennen en dacht aan zijn God. Wie was de God, aan wie hij dacht? Dat was Śrī Kṛṣṇa. Dit is *aiśvarya-gata-vicāra*.

Śrī Śiva rende van het land het luchtruim in en van het luchtruim naar andere planeten, totdat hij de grens van het universum had bereikt, maar Vṛkāsura bleef achter hem aanzitten. De heersende godheden van de hogere planeten, zoals Brahmā, Indra en Candra, konden hem niet beschermen tegen het dreigende gevaar en hij bereikte tenslotte Kṛṣṇa's incarnatie, Śrī Viṣṇu in Śvetadvīpa.

Teneinde zijn toegewijde te beschermen verscheen Śrī Viṣṇu als een perfecte *brahmacāri*, van wie de uitstraling van zijn lichaam voor zowel Śiva als de demoon aantrekkelijk was. Nadat Hij Vṛkāsura tot staan had gebracht door zijn eerbetuigingen aan te bieden en zijn vertrouwen te winnen door zachtaardige, geruststellende woorden te spreken, vroeg Śrī Viṣṇu, "Waarom zit je achter Śiva aan?"

Vṛkāsura antwoordde, "Hij heeft me de gunst gegeven, dat het hoofd van iemand opensplijt, wanneer ik mijn hand op zijn hoofd leg. Nu gebruik ik zijn gunst tegen hem."

Śrī Viṣṇu, die als een *brahmacāri* was gekleed, zei, "Je bent ontzettend dom. Jij gelooft in de gunst van deze

man, die *gañjā* rookt, die allerlei bedwelmende middelen en vergif gebruikt en in crematoria leeft? Denk je echt, dat hij voldoende gezag en macht heeft om gunsten te verlenen? Zijn gunst zal blijken te falen. Hij neemt je in de maling. Je rent achter hem aan, maar op het eind kom je erachter, dat zijn gunst niet werkt. Probeer het op jezelf uit; leg je hand op je hoofd. Je zal zien, dat er niets gebeurt."

Vṛkāśura stemde erin toe, "Ja, ik zal het proberen."

Op deze manier met de zoete woorden van Śrī Viṣṇu en door de uitbreiding van Zijn begoochelende energie raakte de demoon in de war. Hij vergat de macht van Śrī Śiva en zijn gunst. Hij legde zijn hand op zijn eigen hoofd, dat onmiddellijk opensplijtte, waardoor hij stierf.

Dit spel toont aan, dat Śrī Śiva niet onafhankelijk is; zijn vererenswaardige Godheid is Kṛṣṇa.¹²

Śiva's begunstiger

Al het spel, dat door Śiva wordt uitgevoerd, is bedoeld om iedereen Kṛṣṇa's suprematie te laten inzien en iedereen te inspireren Hem te dienen en zijn toevlucht tot

¹² "Dus door de gratie van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, Nārāyaṇa, die transcendentaal is aan alle materiële kwaliteiten, wordt Śiva gered van een demoon, die hem wilde vermoorden. Een ieder, die deze geschiedenis met vertrouwen en toewijding aanhoort, wordt zeker bevrijd van materiële verwickelingen en uit de greep van zijn vijanden gehouden" (*Kṛṣṇa*, Hoofdstuk 88).

Hem te nemen. De volgende historische gebeurtenis is een ander voorbeeld hiervan.

De *halfgoden* (*suras*) vochten eens met de demonen (*asuras*) en versloegen hen. De demonen namen hun toevlucht tot hun leider, Maya Dānava, die vervolgens drie mystieke, vliegtuigachtige woonoorden voor hen maakte. Het gevolg was, dat de demonen alle planetaire systemen begonnen te veroveren.

Toen de demonen daarna de hogere planetaire systemen begonnen te verwoesten, gingen de heersers van die planeten naar Śrī Śiva, gaven zich aan hem over en zeiden, "Lieve god, wij, *halfgoden*, staan op het punt te worden verslagen. We zijn uw volgelingen. Wees zo goed ons te redden."

Śiva stelde hen gerust en zei, "Weest niet bang." Hij legde zijn pijlen op zijn boog en schoot ze af op de drie residenties van de demonen; alle demonen werden gedood. De grote mysticus, Maya Dānava, gooide toen de lichamen van de demonen in een nectarbron, die hij had gemaakt, waardoor de demonen weer tot leven kwamen en praktisch onoverwinnelijk werden.

Śiva maakte zich grote zorgen. Toen Śrī Kṛṣṇa dit in Zijn gedaante van Śrī Viṣṇu zag, overwoog Hij hem te helpen door de demonen uit te schakelen. Śrī Viṣṇu werd een koe en Śrī Brahmā werd een kalf en samen gingen ze hun woonoorden binnen en dronken alle nectar uit de bron op. Met Zijn persoonlijk vermogen van

religie, kennis, verzaking, rijkdom, soberheid, onder-richt, enzovoort, rustte Kṛṣṇa Śiva met van alles uit om de strijd aan te gaan. Hij manifesteerde een strijdswagen, een wagenmenner, een vaandel, paarden, olifanten, een boog, een schild en pijlen, en Śiva ging op de strijdswagen zitten om te gaan vechten. Hij vernietigde de drie woon-oorden van de demonen, waarna de inwoners van de hogere planeten hem verheerlijkten en hijzelf bekend werd als Tripurāri, de vernietiger van de drie verblijf-plaatsen van de demonen.

Dus wees niet bang. Kṛṣṇa zal je redden, als je jezelf aan Hem overgeeft. Hij heeft dit Zelf beloofd in de *Bha-gavad-gītā*. Als je al je verantwoording in het leven aan Hem overdraagt – niet alleen je lichamelijke instand-houding, maar ook je intelligentie, je zintuigen en al het andere, dat je bezit – neemt Hij de volle zorg en verantwoording van je over. Wees dus niet bang. Geen lijden of verdriet van welke aard ook kan je raken. Bovendien word je in staat gesteld het rijk van *bhakti* binnen te gaan en voor altijd gelukkig te zijn.

Śiva's vererenswaardige Godheid

Het volgende bewijs van Śiva's relatie met Kṛṣṇa in het spel van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods wordt aangetroffen in de geschiedenis van Aniruddha. Anirud-dha is de kleinzoon van Śrī Kṛṣṇa en hij wilde trouwen

met de dochter van Bāṇāsura, een demonisch persoon, die een hardvochtig toegewijde van Śrī Śiva was. Door de zegeningen van Śiva had Bāṇāsura duizend armen gekregen, die hij allemaal gebruikte om Śiva te dienen. Hij begeleidde Śiva's beroemde dansen door met zijn duizend handen ritmisch op drums te spelen, waardoor hij de gunst verkreeg om tegen zijn vijanden beschermd te zijn.

Kṛṣṇa werd ingelicht door Śrī Nārada, dat Bāṇāsura en zijn leger met Aniruddha hadden gevochten en hem hadden gearresteerd, omdat hij een intieme ontmoeting had gehad met Bāṇāsura's dochter, Ūṣā. Teneinde Aniruddha te redden, mobiliseerde Hij Zijn eigen leger, de Yadu-dynastie, en trok naar de stad van Bāṇāsura. Toen Banasura het leger van Kṛṣṇa zag aankomen, mobiliseerde hij ook zijn leger en commandeerde om de strijd aan te gaan.

Śrī Śiva kwam op dat moment naar de plek, maar in plaats van tot zijn God te bidden koos hij schijnbaar de zijde van zijn eigen toegewijde, Bāṇāsura. Hij begon als hoofdcommandant van Bāṇāsura persoonlijk met Kṛṣṇa te vechten. Hij schoot vele wapens af op Kṛṣṇa, inclusief zijn Pāśupata-astra en zijn hoogste wapen, de Śiva-jvara, maar ze faalden allemaal.

Tijdens de gevechten vuurde Bāṇāsura met zijn duizend armen zijn wapens als een stortregen af op Śrī Kṛṣṇa. Kṛṣṇa sloeg toen met Zijn Sudarśana *cakra* zijn ar-

men eraf en liet hem nog vier armen behouden. Uiteindelijk realiseerde Śiva zich, dat hij niet in staat was zijn toegewijde te redden. Hij gaf zich over aan Kṛṣṇa en bood Hem zijn gemeente gebeden aan.¹³

Nadat Hij de gebeden van Śiva had aangehoord, vertelde Śrī Kṛṣṇa hem, dat – aangezien Bāṇāsura de zoon was van Bali Mahārāja en de kleinzoon van Prahlāda Mahārāja en omdat hij was begunstigd door Śrī Śiva zelf – Hij niet alleen het leven van Bāṇāsura zou sparen, maar dat Hij hem ook onsterfelijkheid zou geven.

Śiva neemt zijn toevlucht

Volgens *Śrīmad-Bhāgavatam* en *Skanda Purāṇa* nam Kṛṣṇa, toen hij in Dvārakā woonde, dikwijls Zijn vorm aan van de vierarmige Vāsudeva. Daarvoor stond Hij in feite bekend. In die tijd was er een koning genaamd Pauṇḍraka, die twee kunstarmen op zijn lichaam had laten zetten en verklaarde, "Kṛṣṇa is niet de vierarmige Vāsudeva. Ik ben die Vāsudeva." Hij stuurde een koe-rier naar Śrī Kṛṣṇa met de verklaring, "Stop met de be-

¹³ "Śukadeva Gosvāmī verzekerde Koning Parikṣit, dat de vertelling over de strijd tussen Śrī Śiva en Śrī Kṛṣṇa in het geheel niet ongunstig is, zoals gewone gevechten. In tegendeel, als je in de ochtend het verhaal van dit gevecht tussen Kṛṣṇa en Śiva herinnert en genoegens scheidt in de overwinning van Śrī Kṛṣṇa, zal je nooit ergens in de strijd van je leven een nederlaag ervaren" (*Kṛṣṇa*, Hoofdstuk 63).

wering, dat je de vierarmige Vāsudeva bent. Ik ben Hem."

Nadat Kṛṣṇa en Zijn koninklijke familie geruime tijd over de grond hadden gerold van het lachen, stuurde God een antwoord op die uitdaging terug en ging zich voorbereiden om een gevecht met hem aan te gaan.

De Koning van Kāśī was een trouwe toegewijde van Śrī Śiva en hij koos de zijde van Pauṇḍraka Vāsudeva. Eerder had hij een gunst van Śiva gekregen, waardoor hij in staat was Kṛṣṇa in de strijd te verslaan, maar in deze strijd werd hij niet alleen verslagen, hij werd ook gedood. Met behulp van Zijn Sudarśāna *cakra* bracht Śrī Kṛṣṇa Pauṇḍraka om het leven en met Zijn pijlen vermoordde Hij de Koning van Kāśī. Nadat hij het hoofd van de koning eraf had geslagen, regelde Hij, dat het in de stad Kāśī werd gedeponeerde.

De koning had een zoon, die Sudakṣiṇa heette en die vastbesloten was de moord op zijn vader te vergelden. Sudakṣiṇa vereerde vervolgens de god van Kāśī, Viśvanātha – Śrī Śiva – die hem de instructie gaf om een bijzonder ritualistische ceremonie uit te voeren, die een vuurdemoon oproept met het doel je vijand te doden. Śrī Śiva sanctioneerde ook zijn astrale metgezellen om de vuurdemoon te vergezellen en toen werd Dvārakā aangevallen.

Kṛṣṇa riep Zijn Sudarśana *cakra* op, die de demoon bevroor en hem dwong nar Kāśī terug te keren en zijn

bouwers te vernietigen. Bovendien achtervolgde de Sudarśana *cakra* de demoon en legde de hele stad in de as.

Op dat moment moest zelfs Śiva de stad uitvluchten. Waar zijn hertenvacht ergens op de grond viel, wist hij niet. Hij liet ook zijn drietand en de rest achter, inclusief zijn vrouw, en maakte zich snel uit de voeten. Hij arriveerde op een plek in Navadvīpa¹⁴ genaamd Harihara-kṣetra en daar nam hij zijn toevlucht tot Śrī Caitanya Mahāprabhu.¹⁵ Van Navadvīpa ging hij naar Ekāmra-

¹⁴ Śrī Nityānanda zei, "Westelijk van de Alakānanda Rivier ligt Kāśī, waar de volgelingen van Śiva en zijn gezellin pogingen ondernemen om bevrijd te raken. Dit Navadvīpa Kāśī echter is superieur aan het andere Kāśī. Hier is Śiva altijd aan het dansen en chant hij de naam van Gaurāṅga [Caitanya Mahāprabhu] en smeekt zijn volgelingen om de toewijding aan Mahāprabhu te aanvaarden. De ascetische wereldverzakkers, die gedurende duizend jaar in Kāśī wonen, kunnen misschien bevrijding bereiken door het cultiveren van kennis, die leidt tot onpersoonlijke bevrijding, maar hier schoppen de toegewijden die vorm van bevrijding aan de kant, omdat ze dansen en de naam van Gaurāṅga chanten. Terwijl ze hun lichaam hier achterlaten, worden levende wezens bevrijd door Śrī Śiva, die de naam van Gaurāṅga in hun oor zingt. Deze plek wordt dus Mahāvārāṇasī genoemd, want hier heerst geen angst voor de dood." (*Śrī Navadvīpa-Māhātmya* door Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura)

¹⁵ De identiteit van Śrī Caitanya Mahāprabhu wordt als volgt omschreven, "Volgens de vedische literatuur is in dit tijdperk van Kali de belangrijkste bezigheid voor de mensheid *nāma-saṅgī-kīrtana*, of het gezamenlijk chanten van de heilige naam van God. De incarnatie voor dit tijdperk predikt vooral dit proces, maar alleen Kṛṣṇa Zelf kan de vertrouwelijke liefdedienst uitleggen, die wordt uitgevoerd in de vier belangrijkste variaties van liefdesperikelen tussen de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods en Zijn toegewijden. Śrī Kṛṣṇa is daartoe persoonlijk verschenen met Zijn

kānana (Bhuvaneśvara) vlakbij Purī in Orissa, waar hij zijn toevlucht nam tot Śrī Kṛṣṇa in Zijn gedaante als Śrī Jagannātha. Dit spel is *aiśvarya-gata-vicāra* en onthult tevens, dat de vererenswaardige Godheid van Śrī Śiva Śrī Caitanya Mahāprabhu is, of Śrī Kṛṣṇa.

Dienst in het menselijke spel

Śrī Rāmacandra's verering van Śrī Śiva is een voorbeeld van *naravata-gata-vicāra* – een liefvallig, menselijk spel. Zoals eerder aangegeven, speelde Rāma de rol van een gewoon mens, die de moeilijke taak moest vervullen om de oceaan over te steken naar Laṅkā, waarbij Hij Śrī Śiva vereerde om de kracht hiervoor te krijgen.

Śrī Rāma installeerde een *liṅga* van Rāmeśvara Mahādeva en ging hem vereren, terwijl Hij dacht, "Door de genade van Śrī Śiva kan Ik de zee oversteken." Hij was in feite sterk genoeg om persoonlijk in een seconde over de oceaan te springen, maar Hij speelde deze rol om de gewone bevolking te inspireren. De gewone bevolking, die daar aanwezig was, dacht, dat Rāmeśvara Mahādeva de god was van Rāma en dat hij daarom Rāmeśvara heette. Toen verschenen de *halfgoden* en verklaarden, "Rāmeśvara Mahādeva en Rāma zijn beiden dezelfde."

[vervolg voetnoot 15] volkomen deelaspecten als Śrī Caitanya" (*Śrī Caitanya-caritāmṛta, Ādi-līlā*, Hoofdstuk 5, Samenvatting).

Er is geen verschil tussen hen. Beiden zijn *īśvarā*, beiden zijn God, de Allerhoogste God. Gewone mensen denken alleen, dat Rāmeśvara de god van Rāma is, maar ze zijn niet intelligent. Zo is het niet." Op dat moment manifesteerde Śiva zich uit de *liṅga* en zei, "Nee. Probeer deze waarheid te begrijpen. Rāmeśvara betekent, 'Hij wiens god Rāma is'. Rāma is mijn God!"

Het spel van Śrī Rāma staat in de *Rāmāyaṇa*, *Śrīmad-Bhāgavatam*, de *Purāṇa*'s en *Rāma-carta-mānasa* en ze hadden plaats in een voorgaand tijdperk genaamd Tretā-yuga. De demonische Koning Rāvaṇa had de vrouw van Rāma, Sītā-devī, ontvoerd en haar naar Laṅkā overgebracht. Voordat Rāma wist waar Sītā was, zat Hij vreselijk te huilen en Lakṣmaṇa probeerde Hem te troosten. Hoe meer Lakṣmaṇa Hem probeerde te kalmeren, des te harder Hij ging huilen. In die gemoedstoestand ondervroeg Hij de bomen en de dieren in het bos en zelfs de Godāvarī Rivier. Hij richtte Zich tot de bomen van het Panjātavi-bos, "O Panjātavi, heb jij Sītā gezien? Waar is ze naartoe gegaan? O hert, heb jij Sītā gezien? O Godāvarī, heb jij mijn lieve Sītā gezien? Waarom is ze bij me weggegaan?" Śrī Rāma werd gek van ontroostbaar verdriet.

Op dat moment kwamen Śrī Śiva en zijn vrouw, Satī, naar het Bos van Daṇḍakāraṇya, waar Śrī Rāma in opdracht van Zijn vader, Koning Daśaratha, gedurende

veertien jaar met Sītā en Zijn broer Lakṣmaṇa had geleefd. Śiva was dus aanwezig om getuige te zijn van Śrī Rāma's goddelijke spel en terwijl hij ernaar keek, werd hij diep ontroerd; zijn hart brak. Hij bood zijn volkomen eerbetuigingen aan, waarbij hij met al zijn ledematen de grond aanraakte en zwaaide Rāma alle lof toe, "Oh! Dit spel is zo schitterend en wonderbaarlijk, dat het ieders hart doet smelten." Daarna liep hij het buitenste gebied van de plek rond en weende vanwege het bovenzinnelijk emotionele verdriet in afgescheidenheid, dat tentoon werd gespreid in het spel van zijn God.

Nadat hij zijn laatste respect had betoond, was Śiva gereed om naar Kailāsa terug te keren, toen Satī hem vroeg, "Lieve echtgenoot, aan wie bied jij jouw eerbetuigingen aan?" Śrī Śiva antwoordde, "Śrī Rāma is mijn vererenswaardige Godheid. Ik vereer Hem altijd." Satī zei, "Ik zie, dat Rāma als een gewone man om zijn vrouw zit te huilen. Zelfs ik weet waar Sītā is en hij zou dat niet weten? Waarom zit hij te huilen? Hij ziet eruit als een zwak persoon. Is hij niet sterk genoeg om Sītā terug te halen? Hij is vast en zeker een gewoon mens, niet God. Waarom ben je hem zo aan het vereren?"

"Je weet de helft niet", zei Śrī Śiva tegen zijn achterdochtige vrouw. "Je begrijpt niet, dat Rāma de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is." Hij vertelde haar, dat ze een of andere test kon doen, als ze hem niet kon geloven, om de positie van Śrī Rāma vast te stellen.

Śrī Śiva ging een eindje verderop liggen rusten onder een *banyan*-boom en Satī veranderde met behulp van haar inherent mystieke vermogen in de gedaante van Sītā. Ze liep naar de plek waar Śrī Rāma hopeloos naar Sītā liep te zoeken. Ze dacht, dat – als ze voor Rāma in de vorm van Sītā zou verschijnen – hij haar met een grote opluchting zou komen omhelzen en zou geloven, dat Hij Zijn vrouw had teruggevonden. Hoewel ze keer op keer voor Hem verscheen, deed Hij telkens of Hij haar niet zag. Hij keek eenvoudig de andere kant uit. Uiteindelijk zei Hij tegen haar, "Moeder, waarom loop je in je eentje in het bos rond? Waar is je echtgenoot, Śiva?"

Satī was verbijsterd en werd bang en vroeg zich af, hoe Rāma wist wie ze werkelijk was. Ze knielde eerbiedig en op dat moment zag ze niet langer de bomen, de planten en het leven in het bos zoals voorheen. Ze zag overal en in alles Sītā-Rāma. Waar ze ook in het bos keek – hier, daar en overal – ze zag alleen Sītā-Rāma, Sītā-Rāma, Sītā-Rāma.

Op die manier toonde Śrī Rāma aan Satī, dat Hij en Sītā eeuwig van elkaar onafscheidelijk zijn, dat Hij Zijn dramatische spel uitvoerde om de geest van de mensen te boeien door zich deze episode te kunnen herinneren en dat Hij in feite de Persoonlijkheid Gods is. Ze dacht, "Mijn echtgenoot weet altijd alles. Hij had gelijk en ik had het verkeerd." Ze stond op en zag, dat Rāma daar

nog steeds in Zijn eentje met Lakṣmaṇa door het bos liep te huilen, "Oh Sītā, waar ben je, waar ben je?"

Ze nam haar eigen gedaante weer aan en ging terug naar de plek, waar Śiva onder de *banyan*-boom zat te wachten. Hij vroeg haar, "Heb je Hem getest om te zien wie Hij is?"

Satī loog, "Gerespecteerde echtgenoot, ik geloofde je, dus ik hoefde Hem niet op de proef te stellen."

Śrī Śiva zag in een trance, wat in werkelijkheid was voorgevallen en deed zwijgend de gelofte, "Satī had de vorm van Sītā, mijn Moeder, aangenomen, daarom is ze niet langer mijn vrouw. Ze is voortaan mijn moeder en van nu af aan behandel ik haar als zodanig."

Toen hij deze gelofte deed, strooiden de *halfgoden* onmiddellijk bloemen uit de hemel en prezen hem, "Je hebt een opmerkelijke gelofte gedaan."

Satī vroeg, "Welke gelofte heb je gedaan?"

Śiva bleef zwijgen.

De bonafide leerling heeft altijd vertrouwen in zijn zelfgerealiseerde *guru*. Śrī Śiva was de Guru van Satī, maar ze had hem niet geloofd, toen hij haar vertelde, dat Rāma de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods is. Als een leerling zijn *gurudeva* niet gehoorzaamt, nemen zijn *bhakti* en zijn spirituele leven af. Als een leerling tegen zijn *gurudeva* liegt, gaat hij alsnog naar de hel.

Toen Śrī Śiva en Satī-devī naar hun boshut in Kailāsa terugkeerden, plaatste Śiva haar zitplaats tegenover de

zijne. In de vedische cultuur zit de vrouw aan de linker zijde van haar echtgenoot en een moeder, die als *guru* wordt gerespecteerd, zit tegenover haar zoon en kijkt hem aan.

Een leerling geeft zijn eerbetuigingen niet aan zijn *guru*'s rechter of linker zijde, maar altijd recht tegenover hem. Een ware leerling blijft niet zwijgen, maar stelt zijn *guru* met eerbied relevante vragen en dient hem. Hij stelt geen vragen met een uitdagende houding, maar hij stelt vragen om te leren.

*tad viddhi praṇipātena
paripraśnena sevayā
upadekṣyanti te jñānaṁ
jñāninas tattva-darśinaḥ*

Bhagavad-gītā (4.34)

Probeer gewoon de waarheid te leren door een geestelijk leermeester te benaderen. Informeer bij hem beleefd en verleen hem dienst. De zelfgerealiseerde zielen kunnen kennis aan jou overdragen, omdat ze de waarheid hebben gezien.

Śrī Śiva ging gedurende duizend jaar een trance binnen en Satī voelde zich vreselijk door hem verlaten. Ze dacht, "Śiva heeft me verlaten. Hij behandelt me als zijn moeder, omdat ik de vorm van Sitā had aangenomen. Zolang ik in dit lichaam ben, kan hij me niet meer als

zijn vrouw accepteren, dus ik zal dit lichaam moeten opgeven."

Na enige tijd begon Satī's vader, Dakṣa, de zoon van Śrī Brahmā en een groot voorganger van het universum, een enorm offer te organiseren. Hoewel ieder offer is bedoeld om de Allerhoogste Persoonlijkheid Viṣṇu een plezier te doen, worden niettemin alle *halfgoden*, vooral Śrī Brahmā, Śrī Śiva en andere vooraanstaande *halfgoden*, uitgenodigd om deel te nemen. Śrī Śiva echter werd niet voor Dakṣa's offer uitgenodigd.

De kuise Satī hoorde de hemelse inwoners, die door de lucht vlogen, over het grote offer spreken, dat door haar vader zou worden uitgevoerd. Ze zag, dat de dames onder de hemelse inwoners in prachtige kleding waren getooid en dat ze uit alle richtingen op weg waren naar het offer. Ze benaderde haar echtgenoot en zei, "Mijn geliefde Prabhū, jouw schoonvader is bezig een groot offer te organiseren. Alle halfgoden, die hij heeft uitgenodigd, gaan er naartoe. Als je wilt, kunnen wij ook gaan."

Śrī Śiva waarschuwde haar om niet te gaan vanwege haar vaders vijandigheid en jaloezie jegens hem – een vijandschap die lang geleden, in een voorgaand Tijdperk, was ontstaan. Śrī Śiva herinnerde zich de harde woorden, die hij toen had uitgesproken. Śiva was naar de raad van Dakṣa gekomen, waar Dakṣa door vele leiders van het universum werd geëerd. Dakṣa's dochter was getrouwd

met Śrī Śiva, dus hij beschouwde Śiva als zijn schoonzoon. Dakṣa gaf zijn eerbetuigingen aan Brahmā, want Brahmā is zijn vader, maar hij toonde geen respect voor Śiva. Śrī Brahmā verwelkomde Dakṣa, maar Śiva was verzonken in meditatie en was de *mahā-mantra* aan het chanten, "Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare, Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Hare Hare."

Hij voelde zich beledigd door Śiva's schijnbare onachtzaamheid en omdat hij zichzelf beschouwde als Śiva's autoriteit, begon Dakṣa hem in het openbaar te beschimpen. Naar aanleiding hiervan ontstonden vele incidenten en Śiva ging terug naar Kailāsa. Voorheen had Dakṣa Śiva dikwijls bekritiseerd, omdat hij zich ongemakkelijk voelde bij de keuze van zijn dochter voor een dergelijk 'inferieur persoon', maar na dit incident beschouwde hij Śiva als zijn vijand. Śrī Śiva daarentegen had nooit enige vijandigheid jegens Dakṣa gevoeld.

Śiva zei tegen Satī, "Een vrouw kan zonder uitnodiging gaan om haar *guru* of haar vader en moeder te zien, maar als haar vader denkt, dat haar echtgenoot zijn vijand is, moet ze hem niet gaan bezoeken. Je weet, dat je vader denkt, dat ik zijn vijand ben, hoewel ik hem nooit als zodanig heb beschouwd."

Ondanks de woorden van haar man, was Satī vastbesloten te gaan. Ze vertrok, maar bij haar aankomst zag ze, dat Dakṣa hem geen respect bood. Ze werd woedend

en vervloekte haar vader en verheerlijkte Śrī Śiva temidden van alle aanwezigen. Toen ze daarna mediteerde op Śrī Śiva's heilige lotusvoeten, gaf ze haar lichaam op in een mystiek vuur, dat zich uit haar hart manifesteerde.

Door haar lichaam te verlaten was Satī in staat zich van haar stotende vader te ontdoen en zichzelf over te plaatsen in een ander lichaam om zonder deze smet met Śiva te kunnen omgaan. Haar belangrijkste beweegreden echter was vrij te worden van het gevolg van haar eigen overtredingen en opnieuw te worden geaccepteerd als Śiva's geliefde vrouw. In haar volgende leven nam ze geboorte als Pārvatī, de dochter van de Himālaya's. In die geboorte voerde ze jaren achtereen soberheid uit en bereikte haar gewenste doel.

We zien hier, dat Śiva's vererenswaardige God Rāma is en omdat Satī de gedaante van Sītā-devī had aangenomen, had hij haar verlaten. Hij is een geestelijk kuise *vaiṣṇava*, die altijd Śrī Kṛṣṇa en Śrī Rāma dient. Satī-devī is ook een zuivere toegewijde. Ze is de goddelijke energie van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods, maar ze speelde een rol om gewone mensen een les te leren.

Zowel Śiva als Satī dienden in het menselijke spel van Śrī Rāma. Rāvana had in feite niet de echte Sītā ontvoerd. Hij was niet in staat haar aan te raken. Hij kon alleen een *māyā-sītā* ontvoeren. De echte Sītā, het transcendentale vermogen van Rāma, werd weggenomen en beschermd door de god van het vuur, Agnideva. Met de

huilbuien van Rāma en Zijn ondervraging van iedere plant, boom, berg en rivier, "Waar is Mijn Sītā?" wilde Hij Zijn menselijke spel tentoonspreiden.

De grote heilige, Tulsīdāsa, heeft in zijn *Rāma-carita-mānasa* geschreven, dat we Śrī Śiva-Pārvatī als onze Guru moeten aanvaarden, dan geven ze ons liefde voor de lotusvoeten van Rāma. Degenen, die Śiva vereren als een onafhankelijke god zijn hetzelfde als Vṛkāsura. Ze willen hun lusten botvieren met Kṛṣṇa's vermogen. In plaats van Vṛkāsura te worden, moeten we toegewijden worden en Śiva-Pārvatī als onze Guru beschouwen wat betreft toewijding aan de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods.

Laten we verder de identiteit van Śrī Śiva's vererenswaardige Godheid in ogenschouw nemen. Śiva's *mantra* is Rāma en hij chant altijd de heilige naam van Rāma. Naar wie verwijst die *mantra*? Hoewel deze ook verwijst naar Śrī Sītā-Rāma, is de naam, die hij eigenlijk chant, die van Mūla-Saṅkarṣaṇa, Balarāma, de eerste expansie van Śrī Kṛṣṇa. Śrī Rāmacandra is ook een expansie van de oorspronkelijke Rāma – Balarāma – maar de eigenlijke, vererenswaardige Godheid van Śrī Śiva is Balarāma.

In de Hare Kṛṣṇa *mahā-mantra* verwijst Rāma niet naar Daśaratha's zoon Rāma, noch naar Paraśurāma, of Balarāma. Śrī Rāmacandra, Śrī Paraśurāma en Śrī Balarāma zijn allemaal manifestaties van Śrī Rādhā-ramaṇa.

Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa
Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare
Hare Rāma Hare Rāma
Rāma Rāma Hare Hare

De betekenis van Rāma is hier Rādhā-ramaṇa, Śrī Kṛṣṇa, die Zich bezighoudt met *ramaṇa*, met Rādhā. *Ramaṇa* betekent spelen of plezier maken. Kṛṣṇa geniet van het speelse vermaak met Rādhārāṇī en Hij wordt daarom Ramaṇa of Rāma genoemd.

In Śiva is geen lust

De volgende gebeurtenis is een ander voorbeeld van *naravata-gata-vicāra*, of *mādhurya-gata-vicāra*. Er zit ook iets van *tattva-gata-vicāra* in en alles bij elkaar is het een beker vol nectar van *mādhurya* (zoete liefde) en *tattva* (filosofische waarheid) – die erg goed smaakt.

Śrī Śiva is onmetelijk machtig, maar hij heeft geen lust. Hij kan zelfs naakt zijn en zijn vrouw Pārvatī kan naakt bij hem op schoot zitten, maar ze hebben geen lustgevoelens. Als een gewoon meisje en een jongen bij elkaar zijn, vooral zonder kleding, komt lust hun hart binnen. Deze val echter heeft onder geen enkele omstandigheid plaats in het hart van Śrī Śiva en Pārvatī-devī.

Met betrekking tot dit onderwerp wordt in het Zesde Canto van *Śrīmad-Bhāgavatam* een transcendentaal spel beschreven. Śrī Śiva gaf eens een lezing in het gezelschap

van grote heiligen, waarbij Pārvatī bij hem op schoot zat en beiden compeet naakt waren. Op dat moment kwam de verheven toegewijde, Koning Citraketu aan en zei op vriendelijke toon, "Kijk eens in welke positie jij jouw lezing geeft." Pārvatī dacht, dat hij Śiva bekritiseerde. Omdat ze verstoord raakte door de gedachte, dat iemand zou kunnen denken, dat Śiva lustgevoelens in zijn hart zou kunnen hebben, vervloekte ze hem.

Koning Citraketu stond op goede voet met Śiva en omdat Citraketu's Guru ook Mūla-Saṅkaraṣaṇa was, waren Śiva en hij godsbroeders. Hij heeft nooit de bedoeling gehad om te zeggen, dat Śiva lustgevoelens in zijn hart had. Hij zei alleen, dat dit niet de standaard manier was om een lezing te geven.

Śrī Śiva gaf Pārvatī van replek en zei, "Waarom heb je hem vervloekt? Hij is een verheven toegewijde. Kijk naar zijn verhevenheid in *bhakti*. Hoewel hij heel competent is om je vervloeking te herroepen en jou als vergelding te vervloeken, heeft hij daarentegen jouw vloek onmiddellijk aanvaard. Dit is zijn grootheid – dit is het gedrag van een *vaiṣṇava*."

Lust kan niet in de buurt van Śiva verblijven. Noch Śrī Sadāśiva, noch zijn deelmanifestatie, die samen met Pārvatī is, hebben lustgevoelens in hun hart. Toen Kāmadeva, Cupido, eens de meditatie van Śiva kwam verstoren,

opende Śiva eenvoudig zijn derde oog en legde hem in de as.

Hoe kon het dan gebeuren, dat Śrī Śiva werd aange-trokken door de mooie vorm van Mohinī-mūrti? Mohinī is een incarnatie van Śrī Kṛṣṇa Zelf en Hij kan alles voor elkaar krijgen. Het was Kṛṣṇa, die persoonlijk de aan-trekkingskracht in het hart van Śiva creëerde en Hij was het, die hem deze vorm van Mohinī liet zien. In de loop van de dienst in Kṛṣṇa's spel en vermaak is Zijn interne, gekmakende energie, *yogamāya*, zo sterk, dat ze alles kan volbrengen.

ALDUS EINDIGT HOOFDSTUK 3, DRIE OVERWEGINGEN.

Hoofdstuk 4

[In oktober 2001 nam Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja een groep van zeshonderd pelgrims, waaronder tweehonderd westerlingen, mee naar de heilige en prachtige stad, Jagannātha Purī, in Orissa aan de oostkust van India. Een van de vele heilige plekken, die ze bezochten, was de tempel van Śrī Śiva in zijn gedaante van Lokanātha Mahādeva. Toen ze bij de tempel aankwamen, passeerden de pelgrims een grote poort, die naar een binnenplaats leidde. Aan de rechter zijde van de binnenplaats lag een prachtige vijver en aan de linker zijde waren een paar winkeltjes, die zoete waren en andere spullen verkochten om te offeren.

Zoals vaker het geval is met Indiase tempels, liet het bestuur van de tempel van Lokanātha Mahādeva de westerlingen niet binnengaan. Daarom gingen Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja en de Indiase toegewijden de tempel wel binnen, terwijl de westerse toegewijden geduldig op het binnenplein stonden te wachten. Na enkele minuten echter kwam alleen Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja de tempel weer uit en ging op een stenen platform zitten voor een van de kleine winkeltjes. Hij werd onmiddellijk omringd door de groep westerse toegewijden, die gretig was hem te horen spreken. Hieronder volgt de transcriptie van zijn lezing.]

Poortwachter

van het Liefdesoord

SRĪ ŚIVA IS EEN UITERST VERHEVEN toegewijde van de Allerhoogste Persoonlijkheid Kṛṣṇa. Hij dient Kṛṣṇa en Zijn incarnaties, zoals Śrī Rāma, Śrī Nṛsimha, Śrī Kalki en Śrī Varāha altijd trouw.

Śrī Śiva heeft in deze wereld vijf verschillende soorten manifestaties: aarde, water, vuur, lucht en ether – waarvan ons lichaam, de Aarde en het universum zijn gemaakt. Hij is ook gekwalificeerd om persoonlijk te verschijnen uit vormen, die uit deze vijf elementen zijn gemaakt om zijn Meester te dienen.

Jullie hebben niet het vermogen iets anders te zien dan deze vijf elementen. Je kunt de ziel, die je eigen zelf is, niet zien. Als je echter *bhakti* ontwikkelt, zuivere, liefde-

volle toewijding aan Śrī Kṛṣṇa, kun je Hem zien; en door Zijn licht kun je ook je eigen ziel zien.

We gingen de tempel binnen, maar we zagen gewoon een ruimte vol water, dus jullie hoefden niet naar binnen te gaan. Jullie zijn fortuinlijk om hier buiten te zitten bij deze grote vijver genaamd Gaurī-kuṇḍa, dat een symbool is van Śrī Śiva. Je kunt deze vijver aanraken, *ācamana* doen, en je kunt je eerbetuigingen hier aanbieden. In Bengalen en in andere plaatsen zijn ook *ambu-liṅgas* (*liṅgas* van water), waar Śiva in die vorm wordt aanbeden.

Indiase toegewijden hebben het geluk om het godsbeeld te zien en *ārati* (eredienst) te doen, terwijl de westerse toegewijden geen toestemming wordt gegeven om de tempel te betreden. Hierdoor hebben de westerse toegewijden een gelegenheid om naar Lokanātha Mahādeva te komen in een gemoedstoestand van grote nederigheid, waarbij ze van zichzelf denken, dat ze erg verdorven en gevallen zijn. In feite is het zo, als ze in deze stemming komen, dat ze zelfs nog fortuinlijker zijn dan de toegewijden, die wel naar binnen mochten gaan. Als jullie hier buiten zitten en jullie roepen Lokanātha – Gopīśvara Mahādeva – en je bidt, "Weest u me alstublieft genadig", dan komt hij het eerst naar jou en sprengt zijn genade over je heen. Śrī Śiva is een manifestatie van Śrī Kṛṣṇa en als zodanig hunkert hij altijd naar liefde

en genegenheid. Als jullie huilen en denken, "We zijn zo onfortuinlijk", komt Kṛṣṇa persoonlijk naar je toe. Hij is erg genadig, dus wees niet bezorgd, dat je niet naar binnen kunt gaan. Jullie zijn zeer fortuinlijk.

Waar Kṛṣṇa ook verblijft, Sadāśiva Viṣṇu is altijd aanwezig. In Mathurā en in alle andere plaatsen, waar een tempel van Kṛṣṇa of een Godsbeeld van Viṣṇu staat, zijn Sadāśiva als Lokanātha of Gopīśvara Mahādeva aanwezig – om de woonplaats van de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods te dienen. Śiva dient Kṛṣṇa overal; hij is altijd in Kailāsa, altijd in Kāśī en altijd in Bhuvaneśvara. In de wereldse, externe visie lijkt het, alsof hij soms de ene plek verlaat en naar de volgende gaat, maar dit is niet de echte waarheid.

In zijn spel ging hij van Kailāsa naar Kāśī. Toen hij in Kāśī was, hielp hij de atheïstische Koning Kāśīrāja en de vriend van de koning, Pauṇḍraka Vāsudeva, die op een kunstmatige manier vierarmig werd en Śrī Kṛṣṇa uitdaagde. In de strijd, die volgde, sloeg Kṛṣṇa het hoofd van beiden af, Pauṇḍraka Vāsudeva en de Koning van Kāśī, die zichzelf had beschouwd als een van Śiva's beste dienaren. De meester van de koning echter kon hem niet redden, toen Kṛṣṇa's Sudarśana *cakra* Kāśī in de as legde.

Toen hij zijn stad in vlammen zag opgaan, is Śiva gevluht. Na enige tijd kwam hij in Ekāmra-kānana, Bhuvaneśvara, aan en nam zijn toevlucht tot Śrī Jagannātha.

Śrī Jagannātha vertelde hem, "Wees nooit bang. Omdat jij jouw toevlucht hebt gezocht bij Mij, geef Ik je de post van Lokanātha, 'poortwachter van mijn woonplaats'. Als iemand naar deze heilige plaats komt en Mijn transcendentale associatie neemt zonder de jouwe te nemen, is zijn bezoek hier niet compleet. Hij moet naar jouw plek gaan, nadat hij Mij heeft bezocht en dan is zijn missie hier voltooid en wordt hij gelukkig."

Śrī Śiva is van nature zeer vriendelijk en hij is de woonplaats van liefde. In dit verband heeft Srila Viśvanātha Carkavartī Ṭhākura geschreven,

*vṛndāvanvani-pate! jaya soma soma-maule
sanaka-sanandana-sanātana-nāradedyā
gopīśvara! vraja-vilāsi-yugāṅghri-padme
prema prayaccha nirupādhi namo namas te*

Saṅkalpa-kalpadruma (103)

O Poortwachter van Vṛndāvana! O Soma, alle eer aan jou! O jij, wiens voorhoofd is gedecoreerd met de maan en die vererenswaardig is voor de heiligen geleid door Sanaka, Sanandana, Sanātana en Nārada! O Gopīśvara! Ik wens, dat je me *prema* geeft, goddelijke liefde voor de lotusvoeten van Śrī Rādhā-Mādhava, die een plezierig spel en vermaak uitvoeren in Vraja-dhāma, ik bied keer op keer mijn eerbetuigingen aan.

We bidden, "O Śrī Śiva, zelfs grote persoonlijkheden, zoals Śrī Nārada Muni en de vier Kāmāra's vereren je. Je

kunt liefde en genegenheid geven, zoals die van de *gopīs*. In je zuiverste vorm van Gopīśvara Mahādeva ben je zeer machtig. Je bent *hari-hara-eka-ātmā*, hetgeen betekent, dat Kṛṣṇa jouw *ātmā* is geworden en dat jij Zijn *ātmā* bent geworden."

Hier betekent *ātmā* zeer geliefd, dus Śrī Kṛṣṇa en Śrī Śiva zijn één in hun hart. Śiva dient de Allerhoogste Persoonlijkheid Gods als Hanumān, als Bhīma, als Madhvācārya, als Advaita Ācārya in de tijd van Śrī Caitanya Mahāprabhu en in zoveel andere vormen.

We zijn hier gekomen om te vragen om de genade van Lokanātha, maar persoonlijk zie ik hier geen Lokanātha. Ik zie Gopīśvara Mahādeva van wie Lokanātha een expansie is.

Spreek me alsjeblieft na:

[Śrīla Nārāyaṇa Mahārāja sprak telkens een halve regel uit van het Sanskriete vers hierboven en de *parīkrama*-gangers antwoordden in koor. Daarna deelde hij met hen de diepgaande en intieme betekenis van het vers.]

We bidden, "O Gopīśvara Mahādeva, we zijn naar jou toegekomen. Hier is jouw naam veranderd. Je hebt jezelf gemanifesteerd als Lokanātha, maar we kennen je niet als Lokanātha. We kennen jou alleen als Gopīśvara Mahādeva. Je kunt ons niet bedriegen door jezelf voor ons te verstoppen. Je kunt demonen, zoals Rāvana, Kaṁsa, Jarāsandha en anderen bedriegen, maar ons niet. Dat

komt, omdat we onze toevlucht hebben gezocht bij Yogamāyā Paurṇamāsī. Als je ons bedriegt, moeten we gaan klagen bij Paurṇamāsī en dan gaat ze je 'straffen'. Herinner jij je nog, dat de *gopīs* je zo hard op je wangen sloegen, dat ze bont en blauw werden? Wil je zo goed zijn om dit te onthouden?" [zie voetnoot 3].

Omdat hij plezier heeft in de liefde, die in dit vers tot uitdrukking komt, zal Śrī Śiva verschijnen in zijn vorm van Gopīśvara Mahādeva. Hij zal jullie helpen en hij zal blij zijn om zijn genade te schenken.

Lokanātha Mahādeva kī jaya!
Śrī Śrī Gopīśvara Mahādeva kī jaya!
Kāmeśvara Mahādeva kī jaya!
Nandīśvara Mahādeva kī jaya!
Cakaleśvara Mahādeva kī jaya!
Pārvatī-pati kī jaya!
Śrī Śrī Śaṅkara kī jaya!
Hara Hara Hara Hara Mahādeva kī jaya!

Ik heb hier met jullie iets speciaals gedeeld. Als jullie buiten zitten en jullie voelen je afgescheiden van Śrī Śiva, sprenkelt hij zeker zijn genade.

ALDUS EINDIGT HOOFDSTUK 4,
POORTWACHTER VAN HET LIEFDESOORD.

Gopīśvara Mahādeva in de Śrī Rūpa-Sanātana
Gauḍīya Maṭha, Vṛndāvana, U.P., India

Centra & Contacten Wereldwijd

www.purebhakti.com/contact-us/centers-mainmenu-60.html

INDIA

Mathura: *Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Jawahar Hata, U.P. 281001 (Opp. Dist. Hospital), Email: mathuramath@gmail.com • **New Delhi:** *Shri Raman-vihari Gaudiya Math* – Block B-3, Janakpuri, New Delhi 110058 (Near musical fountain park), Tel: 9810192540; *Karol Bagh Centre:* Rohini-nandana dasa, 9A/39 Channa Market, WEA, Karol Bagh, Tel: 9810398406, 9810636370, Email: purebhakti.kb@gmail.com • **Vrindavan:** *Shri Rupa-Sanatana Gaudiya Math* – Dan Gali, U.P. Tel: 09760952435; *Gopinath Bhavan* – Parikrama Marga (next to Imli-tala), Seva Kunja, Vrindavan 281121, U.P., Email: vasantidasi@gmail.com • **Puri:** *Jay Shri Damodar Gaudiya Math* – *Sea Palace*, Chakratirtha Road. Tel: 06752-223375 • **Bangalore:** *Shri Madan Mohan Gaudiya Math* – 245/1 29th Cross, Kaggadasa pura Balaji layout, Bangalore-93, Tel: 089044277754, Email: bvvaikhanas@gmail.com; *Shri Ranganath Gaudiya Math* – Hesaraghatta, Bangalore, Tel: 09379447895, 07829378386 • **Faridabad:** *Shri Radha Madhav Gaudiya Math* – 293, Sector-14, Hariyana, Tel: 09911283869 • **Navadvipa:** *Shri Shri Keshavaji Gaudiya Math* – Kolerdanga Lane, Nadiya, Bengal, Tel: 09153125442

AUSTRALIA

Garden Ashram – Akhileshvari dasi, Tel: 612 66795916, Email: akhileshvari.dasi@gmail.com • *Shri Gaura Narayan Gaudiya Math* – Brisbane, Queensland, Tel: +61 403 993 746, Email: bhaktibrisbane2010@gmail.com

CHINA / HONG KONG

15A, Hillview Court, 30 Hillwood Road, Tsim Sha Tsui, Kowloon, Tel: +85223774603

UNITED KINGDOM & IRELAND

Birmingham: *Shri Gour Govinda Gaudiya Math* – 9 Clarence Road, Handsworth, Birmingham, B21 0ED, U. K., Tel: (44) 121551-7729, Email: bvashram108@gmail.com • **London:** *Shri Gangamata Gaudiya Math* – 631 Forest Road, E17 4NE London, Tel: 02080578406, Email: gangamatas@hotmail.com • **Galway:** *Family Centre* – Tel: 353 85-1548200, Email: jagannathchild@gmail.com

USA

Gaudiya Vedanta Publications Offices – Tel: (800) 681-3040 ext. 108, Email: orders@bhaktiprojects.org • **Alachua:** *Shri Shri Radha-Govinda Mandir* – Tel: (1) 386-462-2682. Email: yourbvgi@gmail.com, Website: www.bvgi.org • **Houston:** *Shri Govindaji Gaudiya Math* – Tel: (1) 281-650-8689. Email: info@sggm.org, Website: www.sggm.org

Websites

Gauḍiya Vedānta Publications (GVP)

De GVP publiceert, conserveert en distribueert de boeken van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvami Mahārāja. Voor meer informatie over de inhoud van deze boeken kunt u de volgende websites bezoeken:

www.purebhakti.com – voor nieuws, updates en gratis downloaden van boeken, lezingen en *bhajans*.

www.purebhakti.tv – voor het kijken en luisteren naar lezingen online en voor links naar updates van live web-casts.

www.harikatha.com – voor het per email ontvangen van de lezingen en video's van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja op zijn wereldreis.

www.backtobhakti.com – voor het laatste nieuws over de IPBYS, de International Pure Bhakti Yoga Society.

Indien u meer wilt weten over boeken, lezingen, audio-opnamen, video's, lessen en de International Pure Bhakti Yoga Society (IPBYS) van Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Mahārāja kunt u contact opnemen met **connectwithussoon@gmail.com**

Voor het vinden van een centrum in uw buurt:

www.purebhakti.com/contact-us

Engelse publicaties van

ŚRĪ ŚRĪMAD

BHAKTIVEDĀNTA NĀRĀYAṆA GOŚVĀMĪ MAHĀRĀJA

<p><i>Arcana-dīpikā</i> <i>Śrī Bhajana-rahasya</i> <i>Śrī Bhakti-rasāmṛta-sindhu-bindu</i> <i>Bhakti-rasāyana</i> <i>Bhakti-tattva-viveka</i> <i>Śrī Brahma-saṁhitā</i> <i>Essence of the Bhagavad-gītā</i> <i>Five Essential Essays</i> <i>Going Beyond Vaikuṅṭha</i> <i>Harmony</i> <i>Jaiva-dharma</i> <i>Letters From America</i> <i>Śrī Manaḥ-śikṣā</i> <i>My Śikṣā-guru and Priya-bandhu</i> <i>Pinnacle of Devotion</i> <i>Śrī Prabandhāvalī</i> <i>Secret Truths of the Bhāgavatam</i> <i>Secrets of the Undiscovered Self</i> <i>Śiva-tattva</i> <i>Śrī Bṛhad-bhāgavatāmṛta</i> <i>Śrī Dāmodarāṣṭakam</i> <i>Śrī Gauḍīya Gīti-guccha</i> <i>Śrī Gīta-govinda</i> <i>Śrī Gopī-gīta</i> <i>Śrī Harināma Mahā-mantra</i></p>	<p><i>Śrīmad Bhagavad-gītā</i> <i>Śrī Navadvīpa-dhāma-māhātmya</i> <i>Śrī Navadvīpa-dhāma Parikramā</i> <i>Śrī Prema-samputa</i> <i>Śrī Rādhā-kṛṣṇa-gaṇoddeśa-dīpikā</i> <i>Śrī Saṅkalpa-kalpadrumaḥ</i> <i>Śrī Śikṣāṣṭaka</i> <i>Śrī Upadeśāmṛta</i> <i>Śrī Vraja-maṅḍala Parikramā</i> <i>Śrī Rāya Rāmānanda Saṁvāda</i> <i>Śrīla Bhakti Prajñāna Keśava Gosvāmī – His Life and Teachings</i> <i>The Distinctive Contribution of</i> <i>Śrīla Rūpa Gosvāmī</i> <i>The Essence of All Advice</i> <i>The Gift of Śrī Caitanya Mahāprabhu</i> <i>The Journey of the Soul</i> <i>The Nectar of Govinda-līlā</i> <i>The Origin of Ratha-yātrā</i> <i>The Way of Love</i> <i>Utkalikā-vallarī</i> <i>Vaiṣṇava-siddhānta-mālā</i> <i>Veṅu-gīta</i> <i>Walking with a Saint</i> <i>Rays of the Harmonist (periodical)</i></p>
--	---

Nederlandse publicaties

van **Śrī Śrīmad Bhaktivedānta Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja**

vertaald en uitgegeven door Pro Deo Uitgever Jaya Radhe

<https://purebhakti.com/jayaradhe.nl>

<i>Bhagavad-gītā</i>	<i>Prabandha Pañcakam</i>
<i>Bhāgavata-rahāsyā</i>	<i>Prabandhavalī</i>
<i>Bhajana-rahāsyā</i>	<i>Prema-pradīpa</i>
<i>Bhakti-tattva-viveka</i>	<i>Prema-sampuṭa</i>
<i>Boterdief</i>	<i>Reis van de ziel</i>
<i>Camatkāra-candrikā</i>	<i>Rāga-vartma-candrikā</i>
<i>Essentie van Bhagavad-gītā</i>	<i>Rāmānanda Rāya Saṁvāda</i>
<i>Geheimen van Bhajana</i>	<i>Śikṣāṣṭaka</i>
<i>Geheimen van het onontdekte Zelf</i>	<i>Śiva-tattva</i>
<i>Geluk in het paradijs der dwazen</i>	<i>Śrī Rādhā</i>
<i>Gift van Śrī Caitanya Mahāprabhu</i>	<i>Śrī Rūpa Gosvāmī's bijdrage</i>
<i>Gīta-govinda</i>	<i>Summum van toewijding</i>
<i>Gopi-gīta</i>	<i>Ujjvala-nīlāmaṇi-kiraṇa</i>
<i>Hari-kathāmr̥ta</i>	<i>Upadeśamṛta</i>
<i>Jagannātha Ratha-yātrā</i>	<i>Utkalikā-vallarī</i>
<i>Jaīva-dharma</i>	<i>Veṇu Gīta</i>
<i>Mādhurya-kādambinī</i>	<i>Verborgen pad van devotie</i>
<i>Maharṣi Durvāsā</i>	<i>Voorbij Nirvāṇa</i>
<i>Manah-śikṣā</i>	<i>Ware sentimenten van de ziel</i>
<i>Nitya-dharma</i>	<i>Wijze van Liefhebben</i>

Jaya Radhe